

Τ.Ε.Ι Δυτικής Ελλάδας
Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας και Τεχνολογίας Τροφίμων και
Διατροφής
Τμήμα Τεχνολόγων Γεωπόνων

Παγκοσμιοποίηση και γεωργία

Εισηγητής

Τσιφοπανόπουλος Φώτης

Επίκουρος Καθηγητής

Σπουδάστρια

Dide Mihaela

A.M.11503

Αμαλιάδα Ιούνιος 2016

Περιεχόμενα

Πίνακας συντομογραφιών	σελίδα. 3
Περίληψη	σελ. 4
Εισαγωγή	σελ. 5
Κεφάλαιο 1	σελ. 7
1.1 Έννοια και ορισμός της παγκοσμιοποίησης	σελ. 7
1.2 Η Γεωργία, η βιοτεχνολογία και οι πολυεθνικές	σελ. 9
1.3 Η Γενετική Επανάσταση και οι ΓΤΟ	σελ. 10
1.4 Οι επιρροές των πολυεθνικών / διεθνικών εταιρειών	σελ. 12
Κεφάλαιο 2	σελ. 14
2.1 Π.Ο.Ε (πρώην Γενικό Σύμφωνο Δασμών και Εμπορίου – GATT)	σελ. 14
2.1.1 Γενικό Σύμφωνο Δασμών και Εμπορίου (GATT)	σελ. 14
2.1.2 Η Κοινή Αγροτική Πολιτική	σελ. 18
2.1.3 Οι εμπορικές διαπραγματεύσεις από την ένταξη της γεωργίας στην G.A.T.T. (νύν Π.Ο.Ε.) και πώς επηρεάζουν αυτήν αλλά και την Ευρωπαϊκή Γεωργία σαν “μοντέλο”	σελ. 19

- Ο Γύρος της Ουρουγουάη και ο Γύρος της Ντόχα	σελ. 19
2.1.4 Οι Πυλώνες της ΚΑΠ	σελ. 22
2.1.5 Χρηματοδότησης ΚΑΠ – Γεωργικά Ταμεία	σελ. 23
2.1.6 Η Νέα ΚΑΠ 2014-2020	σελ. 24
2.1.7 Επιδράσεις της ΚΑΠ για την ελληνική γεωργία	σελ. 24
Κεφάλαιο 3	σελ. 26
3.1 Η Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου και Επενδύσεων (ΤΤΙΡ)	σελ. 26
3.2 Τομείς που επηρεάζονται από ΤΤΙΡ	σελ. 27
3.3 Τα λεγόμενα “επωφελή” για τους αγρότες και καταναλωτές από τη ΤΤΙΡ	σελ. 28
3.4 Ο κίνδυνος της ΤΤΙΡ για τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ στις διεθνείς αγορές	σελ. 29
Κεφάλαιο 4	σελ. 32
4.1 Codex Alimentarius («Κώδικας Τροφίμων»)	σελ. 32
4.2 Περιεχόμενο και σκοπός του Κώδικας Τροφίμων	σελ. 33
4.3 Η μελέτη «GREECE 20/20»	σελ. 35
Κεφάλαιο 5	σελ. 37
5.1 Ο κίνδυνος εξαφάνισης παραδοσιακών ποικιλιών	σελ. 37
5.2 Via Campesina	σελ. 39
Συμπεράσματα	σελ. 41
Βιβλιογραφία	σελ. 43
Ιστότοποι	σελ. 44

Πίνακας συντομογραφιών

BRICS - Διεθνής Πολιτικός Οργανισμός (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα και Νότιο Αφρική)

ΓΤΟ – Γενετικά Τροποποιημένοι Οργανισμοί

GATT – Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου

CETA – Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία

DDT -Διχλωρο-διφαινυλοτριχλωροαιθάνιο

ΕΓΤΑΑ - Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης

ΕΓΤΕ - Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων

ΕΦΕΤ - Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων

ΕΟΚ - Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

ΙΟΒΕ - Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών

ISDS - Investor State Dispute Settlement

ΗΠΑ- Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής

ΚΑΠ – Κοινή Αγροτική Πολιτική

ΚΟΑ - Κοινή Οργάνωση Αγοράς

ΠΟΕ - Παγκόσμιο Οργανισμός Εμπορίου

ΠΟΠ – Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευση

ΠΓΕ – Προστατευόμενη Γεωγραφική ένδειξη

ΤΤΙΡ - Διατλαντική εταιρική σχέση εμπορίου και Επενδύσεων ΤΤΙΡ

TiSA – Συμφωνία για το Εμπόριο Υπηρεσιών

ΤΤΡ- Εταιρική Σχέση Χώρων του Ειρηνικού

ΥΡΟΝ - Διεθνής Ένωση για την Προστασία των Νέων Ποικιλιών Φυτών

Περίληψη

Aυτή η πτυχιακή εργασία είναι μια προσπάθεια να αναλύσω και να καταγράψω με λίγα λόγια τι είναι η έννοια της παγκοσμιοποίησης και την επίδραση της στον αγροτικό τομέα και την γεωργία.

Ειδικότερα, θέλησα να δώσω έμφαση στις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί διεθνώς στα δεδομένα της παγκόσμιας νέας “οικονομικής τάξης” τις τελευταίες δεκαετίες, που είχαν σαν αποτέλεσμα την έντονη επιθυμία των επιχειρήσεων να επεκταθούν σε παγκόσμιο επίπεδο με την βοήθεια στρατηγικών ανάπτυξης.

Θα αναφερθώ στις διεθνείς συμφωνίες όπως TTP, TiSA και TTIP, οι οποίες επηρεάζουν τον αγροτικό τομέα και στις αλλαγές που προκαλεί η Νέα ΚΑΠ (2014-2020) στην ευρωπαϊκή γεωργική παραγωγή και τις αρνητικές της επιπτώσεις.

Επίσης αναφέρομαι στην αναδιάρθρωση που προτείνει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τροφίμων (FAO) μέσω του Codex Alimentarius και το Σχέδιο Ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα δέκα χρόνια μέσω της μελέτης «Greece 20/20», αν και για τη μελέτη αυτή, ελάχιστα είναι γνωστοποιημένα.

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία προσπαθώ να παρουσιάσω συνοπτικά την πραγματικότητα από την “δική μου” έποψη: μια γεωργία που διαχειρίζεται από συμφέροντα και πολυεθνικές όπου η μικρή γεωργική εκμετάλλευση δύσκολα θα επιβιώνει. Απ’ ότι φαίνεται, το μοντέλο της μικρής οικογενειακής

εκμετάλλευσης που ήταν το κυρίαρχο και στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, τείνει να μετατραπεί σε μοντέλο μεγάλης καπιταλιστικής εκμετάλλευσης.

Εισαγωγή

Στην σημερινή πραγματικότητα, η παγκοσμιοποίηση είναι η πιο ισχυρή δύναμη αλλαγής στον κόσμο επηρεάζοντας τις κοινωνίες σε όλο τον πλανήτη. Για κάποιους, η οικονομική παγκοσμιοποίηση είναι η λύση για την παγκόσμια φτώχειας, για άλλους είναι η αίτια πολλών προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε και μια συνεχιζόμενη απειλή για χειρότερες μέρες. Υπάρχουν μερικά πράγματα θετικά στην παγκοσμιοποίηση, όπως τα ανοιχτά σύνορα, που καταφέρουν να μας φέρουν πιο κοντά εμάς τους ανθρώπους-πολίτες. Όμως, ουσιαστικά, είναι μια οικονομική διαδικασία που χαρακτηρίζεται από απορρύθμιση και αυτό σημαίνει ελευθερία των τραπεζών και των μεγάλων επιχειρήσεων να εισέλθουν σε τοπικές αγορές σε όλο τον κόσμο, με συγκριτικά πλεονεκτήματα που οι μικροί παραγωγοί, αδυνατούν να παρακολουθήσουν.

Η παγκοσμιοποίηση είναι η ταχεία επέκταση μιας διαδικασίας που ξεκίνησε περίπου πριν από 500 χρόνια. Εκείνη την εποχή, οι ευρωπαίοι κατέλαβαν και αποίκησαν μεγάλο μέρος του κόσμου. Κατάφεραν να αποσυναρμολογήσουν ανεξάρτητες οικονομίες και να τις ενσωματώσουν μαζί και τους πληθυσμούς τους, αναγκάζοντας τους να εργαστούν είτε σε ορυχεία, είτε σε χωράφια με βαμβάκι και φυτείες τσαγιού, προς όφελος της μητρόπολης.

Γενικά, η παγκοσμιοποίηση δεν είναι νέο φαινόμενο. Από τα προϊστορικά ακόμα χρόνια, οι μεγάλες αυτοκρατορίες της Μεσοποταμίας, της Κίνας, της Αιγύπτου και οι πολιτισμοί του Αιγαίου έρχονταν σε άμεση επαφή.

Αντάλλασαν εμπορεύματα, ιδέες, επινοήσεις πολιτισμικές, λέξεις, ακόμα και ιδεολογίες.

Ιστορικά, από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1920, ο κόσμος βίωσε μια περίοδο τάσης για παγκοσμιοποίηση παρόμοια με τη σημερινή. Αν συγκρίνουμε τον όγκο του διασυνοριακού εμπορίου και της ροής κεφαλαίων με τα ακαθάριστα εθνικά προϊόντα των χωρών, καθώς και τη διακίνηση πληθυσμών για εργασία από χώρα σε χώρα, θα διαπιστώναμε πως η περίοδος αυτή που προηγήθηκε του Α' Παγκόσμιο Πόλεμου, είχε αρκετές ομοιότητες μ' αυτή που βιώνουμε σήμερα.

Αυτή η εποχή διαλύθηκε από τα διαδοχικά σφυροκοπήματα του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, της Ρωσικής Επανάστασης και της Μεγάλης Ύφεσης που διέσπασαν τον κόσμο τόσο εθνολογικά όσο και "ιδεολογικά". Η αποκρυστάλλωση του χάρτη ενός διαιρεμένου κόσμου όπως προέκυψε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ισχυροποιήθηκε και λόγω του ακολουθήσαντος Ψυχρού Πολέμου.

Ο "Ψυχρός Πόλεμος" απετέλεσε επίσης ένα διεθνές σύστημα, το οποίο διήρκησε από το 1945 έως το 1989, όταν με την πτώση του Τείχους του Βερολίνου, αντικαταστάθηκε από ένα νέο σύστημα, την εποχή της "νέας τάξης" που ζούμε μέχρι και σήμερα.

Κεφάλαιο 1

1.1 Έννοια και ορισμός της παγκοσμιοποίησης

Παγκοσμιοποίηση είναι η διαδικασία εκείνη μέσω της οποίας όλο και περισσότερο οι λαοί του κόσμου δένονται ο ένας κοντά στον άλλο σε μια και μοναδική κοινωνία.

Ως «παγκοσμιοποίηση» λοιπόν, ορίζεται εκείνη η κοινωνική διαδικασία που οδηγεί τους λαούς της γης με γρήγορους ρυθμούς σε μια ολοκληρωτική ομογενοποίηση.

Πιο συχνά όμως, η έννοια της «παγκοσμιοποίησης» χρησιμοποιείται με ιδεολογική σκοπιμότητα, προβάλλοντας το “αναπόφευκτο” και την “παντοδυναμία” της αγοράς χωρίς σύνορα. Πρόκειται για σύνολο φαινομένων που έχουν σαν σημείο αναφοράς τους τον κόσμο και όχι την τοπική ή εθνική κοινωνία.

Η έννοια της «παγκοσμιοποίηση» χρησιμοποιείται ευρέως για να περιγράψει την τάση μεγάλης αύξησης της διεθνούς οικονομικής δραστηριότητας μετά το τέλος του 1970.

Η παγκοσμιοποίηση αντιμετωπίζεται ως μια νέα φάση της παγκοσμίας ιστορίας και οικονομίας, όπου η θεωρούμενη επανάσταση της τεχνολογίας και η απελευθέρωση των αγορών δίνει για πρώτη φορά τη δυνατότητα στην διαδικασία συσσώρευσης και παραγωγής να ξεφύγει από όρια του εθνικού χώρου.

Συνέπεια αυτής της εξέλιξης είναι η τάση διαμόρφωσης μιας παγκόσμιας οικονομίας και μίας παγκόσμιας κοινωνίας. Στοιχεία της παγκοσμιοποίησης

αποτελούν η επανάσταση της τεχνολογίας, το άνοιγμα των αγορών, το ξεπέραςμα του έθνους-κράτους, ο διαρκώς αυξανόμενος ρόλος της αγοράς και η ενοποίηση της.

Παγκοσμιοποίηση επίσης θεωρείται η αυξανόμενη αλληλεξάρτησης, ενσωμάτωση και τριβή, μεταξύ ανθρώπων και εταιρειών σε διάφορα μέρη του κόσμου. Είναι ένας γενικός όρος που αναφέρεται σε ένα σύμπλεγμα σχέσεων στα πεδία της οικονομίας, του εμπορίου, της κοινωνίας, της τεχνολογίας, της κουλτούρας και της πολιτικής. Ο όρος χρησιμοποιείται τουλάχιστον από το 1944, αλλά ο πρώτος που τον χρησιμοποίησε σε οικονομικό πλαίσιο ήταν ο Levitt Theodore, ο οποίος στο άρθρο του με το τίτλο «Η παγκοσμιοποίηση αγορών», που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Harvard Business Review» το 1983 ορίζει την παγκοσμιοποίηση ως μια προσπάθεια συγχώνευσης των αγορών ορισμένων προϊόντων που παράγονται από μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες.

Ο Beck Ulrich έλεγε : «Η παγκοσμιοποίηση δεν διαμορφώνει ένα σύστημα κοινωνικών σχέσεων. Αντίθετα, προσαρμόζει τις υπάρχουσες καπιταλιστικές σχέσεις, τις μορφοποιεί εκ νέου, τις επεκτείνει στο χρόνο και στο χώρο, με τάση κατάληψης όλων των πλευρών της ανθρώπινης δράσης. Σ' αυτά τα πλαίσια και με αυτή την έννοια δίνει σ' αυτές τις σχέσεις (παραγωγής, ιδιοκτησίας, εξουσίας) νέα ποιότητα στο εσωτερικό του υπάρχοντος συστήματος».

Εμείς θα μπορούσαμε να προσθέσουμε ότι, η “παγκοσμιοποίηση” έχει θέση αντίστοιχη με αυτό της “κοινωνικοποίησης” της εργασίας σε επίπεδο παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών για την μικροοικονομία, με την “κοινωνικοποίηση” (σε μακροοικονομικό επίπεδο) της εργασίας για το παγκόσμιο εμπόριο αλλά και την “κοινωνικοποιημένη” (αντίστοιχα) παγκόσμια παραγωγή πλούτου, στην μακροοικονομία.

1.2 Η Γεωργία, η βιοτεχνολογία και οι πολυεθνικές

Πριν 12.000 χρόνια, όταν οι άνθρωποι άρχισαν να οργανώνονται κοινωνικά σε ομάδες “καλλιεργητών” και “έφυγαν” από τη νομαδική οργάνωση των “κυνηγών”, άρχισαν να φυτεύουν σπόρους και να διατηρούν σπόρους.

Η γεωργία άνθησε και γεννήθηκαν πολιτισμοί. Στην Κίνα, υπήρχαν χιλιάδες ποικιλίες ρυζιού. Περισσότερα από 5000 είδη πατάτας καλλιεργούνταν στον κόσμο και πάνω από 7000 ποικιλίες μήλων καλλιεργούνταν στον 19^ο αιώνα, μόνο στις ΗΠΑ.

Στον 20^ο αιώνα, η γεωργία έχει υποστεί μια ριζική αλλαγή. Κατά του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η παραγωγή εκρηκτικών με βάση το άζωτο, οδήγησε στην εφεύρεση αζωτούχων λιπασμάτων.

Κατά του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το DDT ήταν ο ήρωας της γενιάς του. Νέες τεχνολογίες υπόσχονταν υψηλότερες αποδόσεις, μεγαλύτερο όγκο παραγωγής τροφίμων, κατά συνέπεια φθηνότερες τιμές και μεγαλύτερη διαθεσιμότητα.

Μέσα στις επόμενες δεκαετίες υπήρχε μια σημαντική αύξηση της αγροτικής παραγωγής. Χρόνο με το χρόνο, οι αγροτικές εκτάσεις σπέρνονται μόνο με μονοκαλλιέργειες. Αυτές οι μονοκαλλιέργειες έχουν δημιουργήσει ένα οικολογικό κενό το οποίο τόσο τα έντομα όσο και οι ασθένειες μπορούσαν να λειτουργήσουν σε βάρος της παραγωγής. Αυτή η ομοιομορφία ήταν η αιτία μιας από τις μεγαλύτερες γεωργικές καταστροφές της ανθρωπότητας.

Στα μέσα του 19^ο αιώνα, πολύ λίγες ποικιλίες πατάτας καλλιεργούνταν στην Ιρλανδία. Όταν οι καλλιέργειες πατάτας καταστράφηκαν από το μύκητα *Phytophthora infestans*, ένα εκατομμύριο άνθρωποι πέθαναν από τη πείνα (η μεγάλη Ιρλανδική Πείνα). Όταν ο ίδιος μύκητας προσέβαλε τις καλλιέργειες

πατάτας στο Περού οι συνέπειες "πείνας", υπήρξαν πολύ λιγότερες, λόγω της μεγαλύτερης ποικιλίας ειδών πατάτας που δεν ήταν εύκολα προσβαλόμενες από τον μύκητα.

Σήμερα, μόνο τέσσερις ποικιλίες πατάτας είναι πλέον διαδεδομένες, Οι περισσότερες από το 97% των ποικιλιών πατάτας που καλλιεργούνταν στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, δεν υπάρχουν πλέον σήμερα.

Σιγά, σιγά οι αγρότες έπεσαν στην παγίδα των φυτοφάρμακων και λιπασμάτων.

Στα μέσα της δεκαετίας του '90 , με τη χρήση τεχνολογιών που τροποποιούν το φυτικό γενετικό υλικό, η "Πράσινη Επανάσταση" έχει μετατραπεί στην Γενετική Επανάσταση.

1.3 Η Γενετική Επανάσταση και οι ΓΤΟ

Οι γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί είναι φυτά, ζώα ή μικροοργανισμοί, των οποίων το DNA έχει τροποποιηθεί στο εργαστήριο με βιοτεχνολογικές μεθόδους, εισάγοντας ξένα γονίδια από άλλα φυτά, ζώα, βακτήρια ή ιούς. Σκοπός αυτής της τεχνολογίας είναι η εισαγωγή κάποιου χαρακτηριστικού ξένου προς τον οργανισμό, ο οποίος τροποποιείται, είτε για μεγαλύτερη ανθεκτικότητα σε εχθρούς, είτε για καλύτερα χαρακτηριστικά και απόδοση.

Τα πρώτα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα δημιουργήθηκαν στις Η.Π.Α. το 1983 και αυτά ήταν δενδρύλλια καπνού που ήταν ανθεκτικά στα αντιβιοτικά. Από τότε η επιστήμη της βιοτεχνολογίας έχει δημιουργήσει πολλά μεταλλαγμένα όπως: καλαμπόκι και σόγια που τα χρησιμοποιούν για τη παραγωγή λαδιού με λιγότερα κορεσμένα λίπη, πατάτες, ρύζι, φυτά ανθεκτικά στα καταστροφικά έντομα και ζιζάνια, φυτά ανθεκτικά στη ξηρασία, το κρύο, κλπ.

Το πιο γνωστό μεταλλαγμένο φυτό, είναι το καλαμπόκι ΒΤ της Monsanto. Αυτό είναι ένας τύπος καλαμποκιού που χαρακτηρίζεται από μόνος του εντομοκτόνο. Αυτό συμβαίνει επειδή κάθε κύτταρο του φυτού είναι τροποποιημένο για να παράγει ΒΤ –τοξίνη και έτσι αν ένα έντομο προσβάλει το καλαμπόκι, θα πεθάνει.

Σε κυτταρικό τα Γενετικά Τροποποιημένα τρόφιμο περιέχουν βακτήρια, ιούς και νέες γενετικές ενώσεις, που κανένα τρόφιμο δεν είχε ποτέ πριν από την φύση του.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αυτή τη στιγμή η κύρια εγκεκριμένη ΓΤ ποικιλία που καλλιεργείται είναι το καλαμπόκι Mon810 της εταιρείας Monsanto. Το μεγαλύτερο ποσοστό της βρίσκεται στην Ισπανία, όπου καλλιεργείται το 75% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης του Mon810 στην Ευρώπη.

Η Ελλάδα δεν έχει υπογράψει την Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Νέων Ποικιλιών των Φυτών, όμως έχει συμμετάσχει ως παρατηρητής στις εργασίες του διεθνούς οργανισμού. Επειδή, όμως η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υπογράψει αυτή την σύμβαση στις 29.07.2005 και έχει ενσωματωθεί στο Κοινοτικό δίκαιο, έτσι κάθε χώρα μέλλος της Ευρωπαϊκής Ένωση δεσμεύεται άμεσα από αυτή την σύμβαση, να την εντάξει στο δικαίωκό της σύστημα.

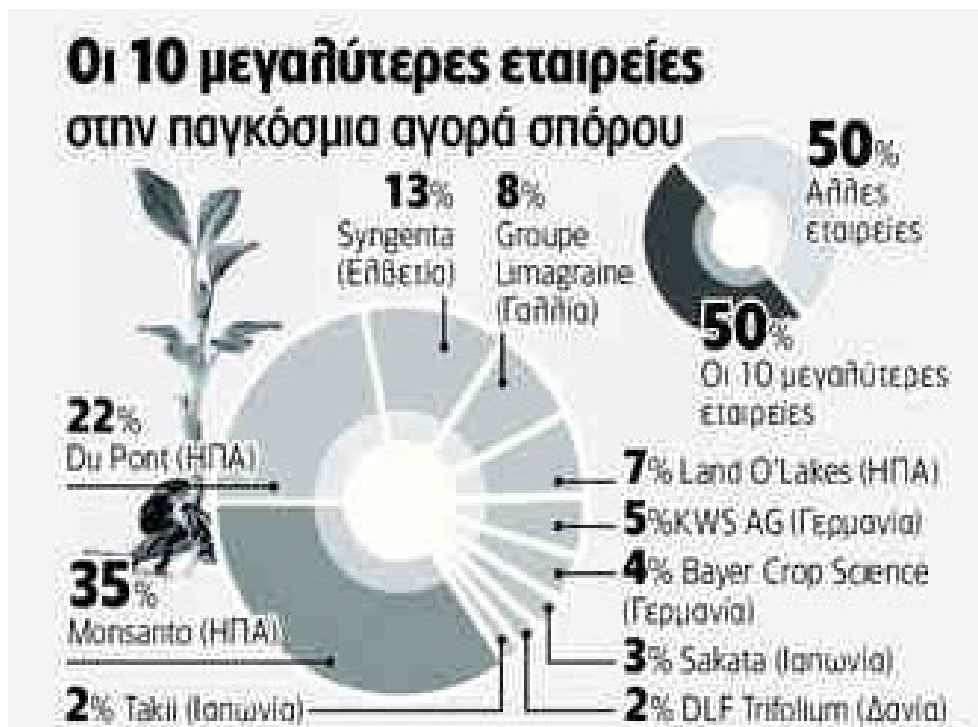
Με τη διακρατική αυτή σύμβαση (Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία των Νέων Ποικιλιών των Φυτών) εγκαθιδρύθηκε ένα διεθνές σύστημα προστασίας εθνικών ποικιλιών φυτών και αναγνωρίστηκαν για πρώτη φορά δικαιώματα "διανοητικής" (πατέντα) ιδιοκτησίας σε διεθνές επίπεδο υπέρ των δημιουργών ποικιλιών. Επιπλέον, με την ίδια συνθήκη ιδρύθηκε ένας νέος διεθνής οργανισμός, η Διεθνής Ένωση για την Προστασία των Νέων Ποικιλιών των Φυτών (UPOV), με έδρα την Γενεύη της Ελβετίας, με αντικείμενο την προστασία των ποικιλιών φυτών και σκοπό την ανάπτυξη νέων ποικιλιών για το "κοινό καλό". Σύμφωνα με τη Σύμβαση «ως δημιουργός φυτικής ποικιλίας ορίζεται το πρόσωπο, που δημιουργεί, ανακαλύπτει ή αναπτύσσει μία ποικιλία» (άρθρο 1 παρ. iv της Σύμβασης). «Ο δημιουργός μίας φυτικής ποικιλίας δύναται, κατόπιν αίτησης στον διεθνή οργανισμό UPOV, να αποκτήσει όλα τα κράτη – μέλη της Συνθήκης, τα αποκλειστικά δικαιώματα της παραγωγής/αναπαραγωγής, επεξεργασίας, προσφοράς/πώλησης, εισαγωγής/εξαγωγής και αποθήκευσης αυτής» (άρθρο 14 της Σύμβασης). «Για να γίνει αντικείμενο κατοχύρωσης, η φυτική ποικιλία πρέπει αφενός να είναι διακριτή, ομοιογενής, σταθερή και νέα και αφετέρου να κατατίθεται προς κατοχύρωση με ονομασία που δεν προσκρούει σε ήδη κατοχυρωμένες ονομασίες φυτικών ποικιλιών και δεν προκαλεί σύγχυση ως προς τα χαρακτηριστικά, την αξία ή την ταυτότητα της ποικιλίας ή του δημιουργού» (άρθρα 5 – 9 και 20 της Σύμβασης). Η διάρκεια των δικαιωμάτων εκτείνεται

κατ' ελάχιστο σε 20 έτη, πλην των δικαιωμάτων σε ποικιλίες αμπέλου και δένδρων που εκτείνεται κατ' ελάχιστο σε 25 έτη.

1.4 Οι επιρροές των πολυεθνικών/διεθνικών εταιρειών

Οι πολυεθνικές έχουν διαδώσει την ιδέα, ότι η βιοτεχνολογία θα πρέπει να προωθηθεί ως ένας τρόπος για να θραφεί ένας “πεινασμένος κόσμος”. Προβλέπεται ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός θα αυξηθεί κατά δύο δισεκατομμύρια ανθρώπους στα επόμενα χρόνια. Όμως ένα μεγάλο πρόβλημα γιεννιέται με αυτή την προσέγγιση. Ο λόγος για τον όποιων 800 εκατομμύρια άνθρωποι πεθαίνουν από την πείνα κάθε μέρα, ένα τραγικό γεγονός, δεν έχει να κάνει με την ποσότητα των τροφίμων που διατίθενται. Οι περισσότεροι άνθρωποι που πεθαίνουν σήμερα από την πείνα, ήταν αγρότες οι οποίοι, λόγω του ΔΝΤ, της Παγκόσμιας Τράπεζας και διάφορων άλλων παγκόσμιων οργανισμών που δάνεισαν τεράστια ποσά στις χώρες τους, δεν έχουν πλέον την δυνατότητα να ασκήσουν μια γεωργία “επιβίωσης”, λόγω των μέτρων που επιβάλλονται στις χώρες τους για την αποπληρωμή των χρεών τους.

Πίνακα 1 : Οι μεγαλύτερες πολυεθνικές (οι Γίγαντες των Σπόρων)

Πηγή : Εφημερίδα Συντακτών 17.1.2014 Γιάννης Ζαμπετάκης

Τελικά, το πρόβλημα της πείνας στον κόσμο δεν προκαλείται από έλλειψη παραγωγής, αλλά από την έλλειψη πρόσβαση σε τρόφιμα. Το τρόφιμο είναι εμπόρευμα και για να αποκτηθεί ένα εμπόρευμα, απαιτείται χρήμα. Στις κοινωνίες των χωρών που μαστίζονται από “πείνα”, δεν υπάρχει χρήμα στους “καταναλωτές” για να υπάρχει και πρόσβαση στο εμπόρευμα “τρόφιμο”. Κατά συνέπεια οι άνθρωποι των χωρών αυτών, δεν μπορούν να επιβιώσουν, παρά παράγοντας τα τρόφιμά τους.

Οι καλλιέργειες ΓΤ δεν θα σταματήσουν την πείνα, η εισαγωγή των ΓΤ καλλιεργειών στις φτωχές χώρες του κόσμου αντίθετα, μπορεί να οδηγήσει σε περισσότερη φτώχεια και πείνα, μιάς και τα ΓΤ προορίζονται για εξαγωγές.

Στην πραγματικότητα παράγουμε τόσο πολύ, που οι αγρότες δεν μπορούν πλέον να ανακτήσουν ούτε τις δαπάνες τους, δηλαδή το κόστος παραγωγής του, λόγω των χαμηλών τιμών εξαιτίας της υπερπαραγωγής τροφίμων.

Συμβολή μεγάλη σε αυτό έχουν και οι επιδοτήσεις στους παραγωγούς των ανεπτυγμένων χωρών που είναι τεράστιες.

Υπάρχουν εκατομμύρια άνθρωποι υποσιτισμένοι σε μια εποχή “υπερπαραγωγής”. Η πραγματικότητα είναι, ότι όταν οι πλούσιες χώρες

επιδοτούν την γεωργία, οι καταναλωτές αγοράζουν τα προϊόντα αυτά κάτω από τις τιμές της αγοράς των αντίστοιχων προϊόντων των φτωχών χωρών. Έτσι δημιουργήθηκε η σημερινή μορφή “παγκοσμιοποίησης” της γεωργίας σήμερα, στην οποία η μικρή οικογενειακή εκμετάλλευση δεν έχει καμία ελπίδα.

Κεφάλαιο 2

2.1 Π.Ο.Ε. (πρώην Γενικό Σύμφωνο Δασμών και Εμπορίου – GATT)

2.1.1 Γενικό Σύμφωνο Δασμών και Εμπορίου (GATT)

Το τέλος του Β' παγκόσμιου πολέμου, εκτός από τις οδυνηρές συνέπειες για την ανθρωπότητα σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, γέννησε στο οικονομικό διεθνές πεδίο τη Νομισματική και Χρηματοοικονομική Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών, γνωστή και ως η Διάσκεψη του Bretton Woods. Στη διάσκεψη αυτή, που έλαβε χώρα από την 1η έως τις 22 Ιουλίου του 1944 στο ομώνυμο θέρετρο της πολιτείας New Hampshire των ΗΠΑ, παραβρέθηκαν 730 συμμετέχοντες από 45 συμμαχικές χώρες. Εκεί αποφασίστηκε η δημιουργία, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), της Παγκόσμιας Τράπεζας, καθώς και η υιοθέτηση του συστήματος σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών που έγινε γνωστό ως το σύστημα του Bretton Woods. Δηλαδή «έλεγχος για την διασφάλιση Ικανής ρευστότητας και

Συναλλαγματικής σταθερότητας, στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα».(Τσιφοπανόπουλος Φώτης, Σημειώσεις).

«Την δημιουργία ουσιαστικά της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου, ακρώνυμο ΓΕΣΔΕ, γνωστότερη διεθνώς ως GATT, εκ της ονομασίας της στην αγγλική "General Agreement on Tariffs and Trade", που αποτελούσε μέχρι και το 1995 έναν παγκόσμιο οργανισμό που μέσα από θεσμοθετημένες συνεδρίες - διαπραγματεύσεις επιβάλλει κανόνες αναγκαστικού χαρακτήρα, επί της αρχής της αμοιβαιότητας, επιδιώκοντας την βελτίωση και επέκταση των όρων και δυνατοτήτων του διεθνούς εμπορίου. Βασικότερη σήμερα σε ισχύ συμφωνία είναι του 1994 επίσης αποφασισμένη στην Διάσκεψη του Bretton Woods, που τελεί επί των βασικών αρχών του 1947. Στόχος της η διασφάλιση μη "προστατευτικών" πολιτικών από τα κράτη μέλη, που θα προκαλούσαν ενδεχόμενα εκ νέου προβλήματα, όπως αυτά που οδήγησαν στην "έκρηξη" του 2^{ου} παγκοσμίου πολέμου».(Τσιφοπανόπουλος Φώτης, Σημειώσεις).

«Η δημιουργία του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (Ο.Ε.Ο.Σ.), που από το 1947 ονομάζεται Ο.Ο.Σ.Α., Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, για τον συντονισμό των αναπτυξιακών πολιτικών των συμμετεχόντων κρατών, ώστε να αποφεύγονται προβλήματα "υπερπαραγωγής" που θα προκαλούσαν ενδεχόμενα κρίσεις.

Αυτοί είναι οι τρεις βασικοί πυλώνες της "νέας τάξης πραγμάτων" από τη λήξη του 2^{ου} παγκόσμιου πόλεμου, ώστε να μην ξαναζήσει η ανθρωπότητα παρόμοια γεγονότα, ελέγχοντας και αποτρέποντας με αυτούς τους τρεις πυλώνες, τα εμπόδια στην απρόσκοπτη διεξαγωγή του Διεθνούς Εμπορίου. Ταυτόχρονα έβαζαν τις βάσεις για την μελλοντική οικονομική παγκοσμιοποίηση, που υλοποιείται εν τοις πράγματι, από το 1995 και μετά, με την ένταξη της Γεωργίας και των υπηρεσιών, στις συμφωνίες της G.A.T.T. και πλέον γνωστής σαν Π.Ο.Ε."(Τσιφοπανόπουλος Φώτης, Σημειώσεις).

Στο τέλος του 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου, διάφορες διεθνείς διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν να λαμβάνουν χώρα. Η πρόκληση ήταν διπλή: από την μια η αναβίωση των διεθνών ανταλλαγών (Διεθνές Εμπόριο) και από την άλλη η διαμόρφωση ενός οικονομικού περιβάλλοντος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, που θα απέτρεπε την αστάθεια και τις καταστροφικές συνέπειες γεγονότων, όπως η Μεγάλη Ύφεση. Έτσι δημιουργήθηκαν διάφοροι διεθνείς οργανισμοί όπως περιγράφηκε πιο πάνω, του Διεθνούς

Νομισματικού Ταμείου, της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank) και του Ο.Ο.Σ.Α - Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.

Το ΔΝΤ λοιπόν, έχει ως σκοπό να ενισχύσει την διεθνή ανάπτυξη και να διατηρήσει την παγκόσμια οικονομική σταθερότητα, διασφαλίζοντας την ικανή ρευστότητα και την συναλλαγματική σταθερότητα.

Ο.Ο.Σ.Α χρησιμοποιεί πληροφορίες από ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, ώστε να βοηθήσει τις κυβερνήσεις να προωθήσουν την ευημερία και την καταπολέμηση της φτώχειας μέσω οικονομικής ανάπτυξης και χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

Μία από τις πιο σημαντικές διαπραγματευτικές διαδικασίες ήταν αυτή που έγινε στην Αβάνα της Κούβας το 1947, στο πλαίσιο της διεθνούς συνάντησης για το εμπόριο και την ανάπτυξη του Ο.Η.Ε, όπου αποφασίστηκε η δημιουργία του λεγόμενου Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου με στόχο την απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου. Όμως ο οργανισμός αυτός δεν υλοποιήθηκε ποτέ. Αυτό όμως που έγινε ήταν η υπογραφή από μία ομάδα 23 χωρών μιας συμφωνίας, της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT).

Η Συμφωνία αυτή δεν ήταν τίποτα άλλο από μία σειρά κανόνων και ρυθμίσεων με στόχο τον περιορισμό των εμποδίων στο διεθνές εμπόριο και γενικότερα την αλλαγή ή και την κατάργηση των πολιτικών που μειώνουν την ελευθερία της διεθνούς διακίνησης προϊόντων (προστατευτισμός). Με λίγα λόγια περιέχει διατάξεις που αποσκοπούν στην μείωση και γενικώς, τη ρύθμιση των τελωνειακών δασμών, για την ανάπτυξη του Διεθνούς Εμπορίου.

Η Συμφωνία αυτή άρχισε να ισχύει την 1/1/1948 και η Ελλάδα έγινε μέλος της GATT την 1^η Μαρτίου 1950.

Η GATT δημιουργήθηκε γύρω από τρεις βασικές αρχές: της Αμοιβαιότητας, τον κανόνα του "Πλέον Ευνοούμενου Έθνους" και της Ισότιμης Μεταχείρισης των Προϊόντων (κανόνας της Δασμολογικής εξασφάλισης).

Η αρχή της Αμοιβαιότητας (Reciprocity) καθιέρωνε την εν λόγω πρακτική στις εμπορικές διαπραγματεύσεις μεταξύ κρατών που είχαν κύριο εξαγωγικό συμφέρον η κάθε μία στην αγορά της άλλης. Η ίδια αρχή δείπτε και τις επαναδιαπραγματεύσεις στο βαθμό που κάποια από τις συμβαλλόμενες χώρες ήθελε στο μέλλον να υπαναχωρήσει από την αρχική συμφωνία.

Η δεύτερη αρχή του "Πλέον Ευνοούμενου Έθνους" (Most Favored Nation)

ήταν η πρώτη θεμελιώδης αρχή εξάλειψης των διακρίσεων μεταξύ των εμπορευομένων κρατών και από τις πιο καθοριστικές στη διάδοση της μείωσης των δασμών. Σύμφωνα με αυτή, όταν μία χώρα της GATT μείωνε τους δασμούς έναντι των εξαγωγέων κάποιας άλλης χώρας της GATT, για να διευκολύνει την πρόσβαση στην εγχώρια αγορά, η ίδια ακριβώς μείωση δασμών αυτόματα χορηγείτο και προς οποιοδήποτε άλλο έθνος που συμμετείχε στη GATT. Δηλαδή στην GATT έχουμε διμερείς συμφωνίες, οι οποίες αυτομάτως πολυμερίζονται.

Ωστόσο, καθιερώνονταν εξαιρέσεις με τη μορφή είτε των προνομιακών εμπορικών συμφωνιών (Preferential Trade Agreements), είτε μέσω του γενικευμένου συστήματος προτιμήσεων (Generalized System of Preferences) που προέβλεπε ευνοϊκότερο δασμολογικό καθεστώς για τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η αρχή της Ισότιμης Μεταχείρισης των Προϊόντων (National Treatment) Προέβλεπε την ισότιμη μεταχείριση των εισαγομένων αγαθών ως προς τα εγχώρια, εφόσον για αυτά είχε πληρωθεί ο νόμιμος δασμός.

Επομένως απέκλειε την επιβολή επιπλέον φόρου σε αυτά ή τη διάκρισή τους από τα εγχώρια με την επιδότηση των τελευταίων.

Ο γύρος της Ουρουγουάης οδήγησε την 1 Ιανουαρίου του 1995 σε ένα ποιοτικό άλμα στο καθεστώς ρύθμισης του διεθνούς εμπορίου με τη δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) βάσει της συμφωνίας του Marrakesh με τη συμμετοχή 158 κρατών.

Αν και ο ΠΟΕ είναι πια ένας οργανισμός και όχι ένα απλό φόρουμ διαπραγματεύσεων, οι βασικές αρχές που διείπαν την GATT παρέμειναν σε ισχύ ενώ θεσμοθετήθηκε ένας πιο αποτελεσματικός μηχανισμός επίλυσης διαφορών μεταξύ των χωρών – μελών. Το πέρασμα από την GATT στον ΠΟΕ, ουσιαστικά συνδέθηκε με τη μετάβαση προς ένα νέο διεθνές πλαίσιο που χαρακτηρίστηκε από την παγκοσμιοποίηση και την εύνοια των απορρυθμισμένων αγορών. Εντάσσοντας την Γεωργία και τις Υπηρεσίες στον Π.Ο.Ε, ξεκινά η “Παγκοσμιοποίηση”.

Ο νέος οργανισμός εκφράζει την άποψη ότι οι πολυμερείς κανόνες που συμφωνήθηκαν με ομοφωνία, οι οποίοι ενθαρρύνουν και διασφαλίζουν την απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου, αποτελούν έναν από τους καλύτερους τρόπους προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας κάθε χώρας.

Οι περισσότερες χώρες της Γης είναι μέλη του ΠΟΕ, ο οποίος αποτελεί τον μόνο διεθνή οργανισμό που ελέγχει το εμπόριο αγαθών, υπηρεσιών και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μεταξύ των χωρών, ενώ η GATT είχε αναφορά κυρίως σε βιομηχανικά προϊόντα. Ο ΠΟΕ διαθέτει πλέον την ίδια νομική υπόσταση με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τη Διεθνή Τράπεζα.

2.1.2 Η Κοινή Αγροτική Πολιτική

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) αποτελεί μία από τις σημαντικότερες και παλαιότερα την μόνη κοινή πολιτική της πρώην Ε.Ο.Κ. και πλέον Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναφορές στη ΚΑΠ γίνονται ήδη από την Ιδρυτική Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ – Γαλλία, Γερμανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Ιταλία), Συνθήκη της Ρώμης, η οποία υπογράφηκε το 1957.

Η ΚΑΠ αποτελεί ένα σύνολο κανονισμών και μηχανισμών που ελέγχουν τις περισσότερες πτυχές της παραγωγής, επεξεργασίας και εμπορίου των αγροτικών προϊόντων μέσα στην ΕΕ. Στοχεύει στην υποστήριξη του αγροτικού εισοδήματος, ενθαρρύνοντας την παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας για μια όλο και πιο απαιτητική αγορά, δίνοντας συγχρόνως νέες ευκαιρίες ανάπτυξης, όπως οι ανανεώσιμες και φιλικές προς το περιβάλλον πηγές ενέργειας.

“Σε μακροοικονομικό σχεδιασμό, στόχευε στην υπερπροσφορά τροφίμων που θα επέτρεπαν να κρατηθεί χαμηλά το κόστος διατροφής, που αποτελεί

και την ραχοκοκκαλιά του ταμάριθμου, που βάση αυτού, διαμορφώνεται και το κόστος ζωής που με τη σειρά του διαμορφώνει και το κόστος της αμοιβής της εργασίας. Το χαμηλό κόστος της αμοιβής της εργασίας, είναι βασική προϋπόθεση για την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών βιομηχανικών προϊόντων στην διεθνή αγορά.”(Τσιφοπανόπουλος Φώτης, Σημειώσεις).

Σε επίπεδο ΕΟΚ άρχισε να ισχύει από το 1962, ενώ στην Ελλάδα εφαρμόστηκε όταν αυτή εντάχτηκε στην ΕΟΚ, το 1981.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), που έπρεπε να οργανωθεί συλλογικά σύμφωνα με τη Συνθήκη της Ρώμης (1957), απέβλεπε στα ακόλουθα: στην αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας όπως και του εισοδήματος του γεωργού, στη σταθεροποίηση και στον ασφαλή εφοδιασμό της αγοράς με τρόφιμα και στην εξασφάλιση λογικών τιμών για τους καταναλωτές.

Η ΚΑΠ μεταρρυθμίστηκε αρκετές φορές, μετά από διαπραγματεύσεις ιδιαίτερα σκληρές. Μια πρώτη αναθεώρηση με μέτρα υπέρ της αναδιάρθρωσης της παραγωγής, έλαβε χώρα κατά την περίοδο του 1973-75. Κατά τη δεκαετία του 1980, η διεύρυνση προς Νότο της Κοινότητας, καθώς και οι διαρθρωτικές ανισορροπίες που εξακολουθούσαν να υπάρχουν, σε συνδυασμό με το νέο γεωργικό περιβάλλον, επέβαλλαν μια δεύτερη μεταρρύθμιση της ΚΑΠ. Βασικοί στόχοι της μεταρρύθμισής της ήταν ο έλεγχος της παραγωγής, των δαπανών και η ρευστοποίηση των αποθεμάτων των αγροτικών προϊόντων. Η διαδικασία της δεύτερης αναμόρφωσης της ΚΑΠ, θεωρείται ότι άρχισε ουσιαστικά το 1984, όταν για πρώτη φορά το Συμβούλιο Υπουργών της γεωργίας μείωσε τις ονομαστικές θεσμικές τιμές στήριξης των αγροτικών προϊόντων.

Η πολιτική Εγγύησης τιμών της ΚΑΠ ασκούσε σημαντικές επιδράσεις στην κοινοτική παραγωγή έως το 1991. Μετά την περίοδο αυτή, ιδίως με τις αναθεωρήσεις της ΚΑΠ του 1992, του 2000, όπως και υπό το φως των διεθνών εξελίξεων μέσω των διεθνών εμπορικών διαπραγματεύσεων που έλαβαν χώρα κατά τους «Γύρους της Ουρουγουάης και της Ντόχα», η πολιτική εγγύησης των τιμών, έχασε τον παλαιό της ρόλο.

2.1.3 Οι εμπορικές διαπραγματεύσεις από την ένταξη της

Γεωργίας στην G.A.T.T. (νύν Π.Ο.Ε.) και πώς επηρεάζουν αυτήν αλλά και την Ευρωπαϊκή Γεωργία σαν “μοντέλο”

- Ο Γύρος της Ουρουγουάη και ο Γύρος της Ντόχα

Ο «Γύρος της Ουρουγουάης» (1986-1994) είχε αρχίσει να ασχολείται με την απελευθέρωση του παγκόσμιου εμπορίου στα αγροτικά προϊόντα από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Στο πλαίσιο αυτό, η Κοινότητα πιεζόταν ασφυκτικά από τις ΗΠΑ και από άλλες χώρες για να μειώσει το φορολογικό τείχος προστασίας που είχε οικοδομήσει στα σύνορά της, σε βάρος των γεωργικών προϊόντων που προέρχονταν από τις τρίτες χώρες. Η ΚΑΠ έπρεπε να μεταρρυθμιστεί λοιπόν, χάνοντας σημαντικό μέρος της προστασίας που παρείχε στους αγρότες της ΕΕ.

Έτσι το 1992 έγινε μία νέα μεταρρύθμιση της ΚΑΠ, η οποία βασίστηκε σε κείμενο συζήτησης της Επιτροπής με τίτλο «Η εξέλιξη και το μέλλον της ΚΑΠ» (που συνήθως αποκαλείται Σχέδιο του Μακ Σάρρυ). Η Επιτροπή πρότεινε και το Συμβούλιο δέχθηκε μέτρα για την αποεντατικοποίηση χρήσης γεωργικών εκτάσεων (πάγωμα αρόσιμων γαιών, μείωση μεγάλων καλλιεργειών, αλλαγή χρήσης γεωργικών γαιών) και μέτρα υπέρ νέων ποσοστώσεων της παραγωγής, έτσι ώστε να μειωθούν τα υπερβολικά πλεονάσματα. Σ' αυτό ακριβώς στόχευε και η πρόταση για σημαντική μείωση των ενδεικτικών τιμών, των αγροτικών προϊόντων, μια πολιτική που απέβλεπε, εκτός των άλλων, και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής γεωργίας, ενόψει τους ανοίγματος της παγκόσμιας αγοράς των αγροτικών προϊόντων.

Η μείωση που θα επερχόταν στο εισόδημα των αγροτών θα αντισταθμιζόταν με άμεσες ενισχύσεις του αγροτικού εισοδήματος εκ μέρους του κοινοτικού προϋπολογισμού.

Διαπιστώνεται λοιπόν, η σταδιακή μετάβαση από ένα σύστημα στήριξης τιμών σ' ένα σύστημα εισοδηματικών ενισχύσεων των αγροτών. Αυτό που αρχικά επεδίωκαν οι ΗΠΑ από το 1964, το πέτυχαν τελικά το 1994 με τη λήξη των διεθνών διαπραγματεύσεων του «Γύρου της Ουρουγουάης». Δηλαδή έχουμε και τυπικά την ένταξη της Γεωργίας και των τροφίμων, στις συμφωνίες της GATT-Π.Ο.Ε.

Υπενθυμίζεται τέλος ότι στο πλαίσιο των εν λόγω διαπραγματεύσεων, ο

απόηχος των οποίων συνεχίστηκε και στον επόμενο «Γύρο της Ντόχα» (1996-2007), η Κοινότητα συμφώνησε, ανάμεσα στα άλλα, να καταργήσει τις αντισταθμιστικές εισφορές που επέβαλλε στις τιμές των εισαγόμενων προϊόντων και να τις αντικαταστήσει με σταθερούς δασμούς. Παράλληλα θα τους μείωνε στο άμεσο μέλλον, περιορίζοντας και τις εξαγωγικές επιδοτήσεις υπέρ των κοινοτικών αγροτικών προϊόντων.

Και ενώ ήταν εμφανής πια η στροφή υπέρ του ανοίγματος της γεωργίας στο διεθνή ανταγωνισμό, και ως εκ τούτου του περιορισμού της προστασίας, στην Ελλάδα η ηγεσία του Υπουργείου Γεωργίας «αγρόν ηγόραζε» καθ' όλη τη διάρκεια μετά το 1990 και ιδίως το 1994. Σύμφωνα με την τάση που προδιαγραφόταν λοιπόν, κυρίαρχος παράγοντας επιβίωσης διεθνώς των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, θα ήταν ή οι χαμηλές τιμές ή η υψηλή ποιότητα των προϊόντων ή και τα δυο.

Το 1997 με το «Πρόγραμμα Δράσης 2000» η Επιτροπή πρότεινε ακόμη μεγαλύτερη εντατικοποίηση των μεταρρυθμίσεων του 1992 με μειώσεις των τιμών των αγροτικών προϊόντων, ώστε αυτές να προσεγγίζουν όλο και περισσότερο τις τιμές της παγκόσμιας αγοράς. Παράλληλα ενίσχυε όλο και περισσότερο νέες προσπάθειες υπέρ του εκσυγχρονισμού των αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Η προσέγγιση αυτή είχε χαρακτήρα προετοιμασίας ενόψει των μελλοντικών ανισορροπιών στην παγκόσμια αγορά, λόγω της ατέρμονης προσπάθειας, με σκοπό το περαιτέρω άνοιγμα της αγροτικής παραγωγής στο διεθνή ανταγωνισμό.

Τον Ιούνιο του 2003 αποφασίστηκε μία νέα αναμόρφωση της ΚΑΠ. Αναλυτικότερα, ως προς τις άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις, σύμφωνα με τις νέες ρυθμίσεις του 2003, αυτές υπάγονται καταρχήν σ' ένα καθεστώς «ενιαίας ενίσχυσης ανά εκμετάλλευση», βασιζόμενη στα προηγούμενα επίπεδα της παραγωγής. Το πιο σημαντικό όμως είναι το ακόλουθο: με το νέο σύστημα, οι προβλεπόμενες ενισχύσεις θα ήταν εξαρτημένες από κριτήρια, όπως την τήρηση προτύπων για το περιβάλλον, την ασφάλεια των τροφίμων και την καλή μεταχείριση των ζώων. Όσοι δεν πληρούσαν τους όρους αυτούς θα αντιμετώπιζαν μείωση των άμεσων κοινοτικών ενισχύσεων, κατάσταση που είναι γνωστή ως «πολλαπλή συμμόρφωση». Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκε και η νέα αναθεώρηση της ΚΑΠ κατά το 2010.

Χρειάζονταν απαραίτητες δεξιότητες της ηγεσίας του εν λόγω Υπουργείου,

έτσι ώστε μια χώρα σαν την Ελλάδα να μετατραπεί από εξαγωγική σε εισαγωγική στα αγροτικά προϊόντα. Όμως η διαχρονική απουσία δεξιοτήτων της ηγεσίας οδήγησε στο να μην αλλάξει η πορεία της γεωργία.

Οι κακότεχνες πολιτικές που ακολουθήθηκαν από το 1980 και μετά, αρκέστηκαν στο εύκολο χρήμα των υψηλών κοινών τιμών και επιδοτήσεων. Δεν εκμεταλλεύθηκαν τις ευκαιρίες που προσέφεραν οι εκάστοτε διαρθρωτικές πολιτικές της ΚΑΠ, ούτε αντιλήφθηκαν τις προσκλήσεις του ανοίγματος των αγορών των αγροτικών προϊόντων στο διεθνή ανταγωνισμό μετά το 1994.

Η γεωργία είναι ένας αντιπροσωπευτικός καθρέπτης της χαμηλής αναποτελεσματικότητας των πολιτικών ηγεσιών της, που χαρακτηρίζονταν από ανεπαρκείς γνώσεις, εμπειρία και κενό στρατηγικής.

2.1.4 Οι Πυλώνες της ΚΑΠ

Η ΚΑΠ αποτελείται από δύο Πυλώνες. Ο πρώτος Πυλώνας αφορά τις άμεσες ενισχύσεις και τη ρύθμιση των αγορών (Πολιτική Εγγύησης Τιμών) και ο δεύτερος Πυλώνας (F.E.O.G.A.) αφορά την πολιτική αγροτικής ανάπτυξης. Η ΚΑΠ συνεχώς μετεξελίσσεται και αναθεωρείται ανάλογα με τις συνθήκες και τις ανάγκες της κάθε εποχής.

Πρώτος Πυλώνας της ΚΑΠ

Ο Πρώτος Πυλώνας της ΚΑΠ αφορά μέτρα για τη στήριξη της αγοράς μέσω των Κοινών Οργανώσεων Αγοράς και τις Άμεσες Πληρωμές. Οι βασικές προτεραιότητές του στα πλαίσια της απλοποίησης της ΚΑΠ είναι η απλοποίηση των Καθεστώτων Ενίσχυσης, η βελτίωση της αποδοτικότητας και ο περιορισμός του διοικητικού φόρτου. Όσον αφορά τις Κοινές Οργανώσεις Αγοράς, αυτές διέπουν την παραγωγή και το εμπόριο των ευρωπαϊκών προϊόντων. Από το 2007, μια ενιαία ΚΟΑ αντικατέστησε όλα τα ισχύοντα καθεστώτα ρύθμισης των αγορών. Οι Άμεσες Πληρωμές είναι οι

πληρωμές που καταβάλλονται απευθείας στο γεωργό στα πλαίσια ενός καθεστώσ στήριξης του εισοδήματος, προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία και αφορούν το 90%, περίπου, του συνόλου των δαπανών του Πυλώνα Ι.

Δεύτερος Πυλώνας της ΚΑΠ

Ο Δεύτερος Πυλώνας της ΚΑΠ αφορά την Πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης και εφαρμόζεται, από τα Κράτη Μέλη. Υλοποιείται μέσω Προγραμμάτων επταετούς διάρκειας, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (F.E.O.G.A.). Το πρόγραμμα αποτελείται από μέτρα τα οποία κατανέμονται σε τέσσερις Άξονες Προτεραιότητας και προωθούν τους τέσσερις στρατηγικούς στόχους του Προγράμματος :

- Τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του γεωργικού τομέα,
- Τη βελτίωση του περιβάλλοντος και του τοπίου ,
- Τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο,
- Τη εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης.

Πίνακας 2 : Δαπάνες σε δισεκατομμύρια ευρώ ανά έτος και πυλώνα

Έτη	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020
1ος Πυλώνας	43,51	42,24	41,62	41,02	40,42	39,61	38,83	38,06	281,82
2ος Πυλώνας	13,89	13,61	13,35	13,08	13,08	12,58	12,33	12,09	89,89
Συνολική δαπάνη ΚΑΠ	57,4	55,86	54,97	54,11	53,25	52,19	51,16	50,15	371,72

Πηγή : <http://www.europarl.europa.eu>

2.1.5 Χρηματοδότηση ΚΑΠ – Γεωργικά Ταμεία

Οι δαπάνες για την γεωργία αντιστοιχούν σε ποσοστό, περίπου, το 40% του ετήσιου κοινοτικού προϋπολογισμού. Από τις δαπάνες αυτές δεν επωφελούνται μόνο οι γεωργοί, αλλά και οι καταναλωτές, οι Κοινότητες της υπαίθρου και, γενικότερα, στο σύνολο της η κοινωνία. Μέσω αυτών των επιδοτήσεων προωθούνται υψηλά πρότυπα ποιότητας για την ασφάλεια των τροφίμων και υψηλά πρότυπα περιβαλλοντικής προστασίας. Επιπλέον, μέσω των ενισχύσεων της ΚΑΠ αναζωογονούνται οι Κοινότητες της υπαίθρου και διατηρείται το αγροτικό τοπίο. Οι γεωργικές δαπάνες για την εφαρμογή της ΚΑΠ χρηματοδοτούνται από δύο Ταμεία, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ), το οποίο χρηματοδοτεί άμεσες ενισχύσεις προς τους γεωργούς και μέτρα ρύθμισης των γεωργικών αγορών, και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), το οποίο χρηματοδοτεί τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης των Κρατών Μελών.

2.1.6 Η νέα ΚΑΠ 2014-2020

Η νέα ΚΑΠ αποφασίστηκε το 2013, μετά από δύο χρόνια συζητήσεων και έντονων αντιθέσεων κυρίως για το ύψος των επιδοτήσεων.

Με την μεταρρύθμιση αυτή φαίνεται να εισάγονται και κάποιες νέες έννοιες, όπως το πρασίνισμα του Πρώτου Πυλώνα της ΚΑΠ (greening), ο ενεργός γεωργός (active farmer), ο μικρός γεωργός (small farmer) και τα ανώτατα όρια στήριξης (capping).

Με τον όρο «πρασίνισμα» χαρακτηρίζεται ο περιβαλλοντικός προσανατολισμός των άμεσων ενισχύσεων, δηλαδή η ενίσχυση των συνολικών περιβαλλοντικών επιδοτήσεων μέσω ορισμένων γεωργικών πρακτικών επωφελών για το κλίμα και το περιβάλλον. Οι πρακτικές αυτές, οι οποίες θα ξεπερνούν την πολλαπλή συμμόρφωση και θα αποτελούν τη βάση για τα αντίστοιχα μέτρα του Δεύτερου Πυλώνα, θα πρέπει να τηρούνται από όλους τους γεωργούς που επιθυμούν τη λήψη άμεσων πληρωμών.

Το καθεστώς των μικρών γεωργών είναι ένα απλουστευμένο καθεστώς με βάση το οποίο οι μικροκαλλιεργητές θα εισπράττουν ένα κατ' αποκοπή ποσό, το οποίο θα αντικαθιστά το σύνολο των άμεσων ενισχύσεων. Παράλληλα, προτείνεται η εισαγωγή ορισμού για τον ενεργό γεωργό, με τον οποίο γίνεται προσπάθεια για περαιτέρω στόχευση των άμεσων ενισχύσεων. Προβλέπεται, επίσης, η σταδιακή μείωση και η επιβολή ανώτατου ορίου στη στήριξη προς μεγάλους δικαιούχους, ενώ προτείνεται η εισαγωγή πρόσθετης ενίσχυσης για νεαρούς γεωργούς στην εγκατάστασή τους, η οποία μπορεί να συμπληρώνεται με ενίσχυση εγκατάστασης στο πλαίσιο της αγροτικής ανάπτυξης.

2.1.7 Επιδράσεις της ΚΑΠ για την ελληνική γεωργία

Δραστική επίδραση στη δομή της αγροτικής οικονομίας της χώρας είχαν οι τρεις δεκαετίες εφαρμογής της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ευρώπης στην Ελλάδα.

Οι αγρότες στράφηκαν σαφώς προς τα επιδοτούμενα προϊόντα εγκαταλείποντας ακόμα και παραδοσιακές ελληνικές καλλιέργειες όπως τα όσπρια ή τα κτηνοτροφικά φυτά, με αποτέλεσμα οι διατροφικές ανάγκες του πληθυσμού να καλυφθούν με μεγάλη αύξηση των εισαγωγών. Χαρακτηριστικά, στην Θεσσαλία ξεριζώθηκαν πολλές εκτάσεις με αμυγδαλιές προκειμένου να φυτευτεί βαμβάκι, το βασικό προϊόν του οποίου η καλλιέργεια αυξήθηκε δραματικά μετά το 1981 λόγω της μεγάλης επιδότησης που έφτανε τρεις φορές πάνω από την εμπορική τιμή του προϊόντος.

Η εφαρμογή Κοινής Αγροτικής Πολιτικής στην Ελλάδα είχε επιπτώσεις στην δομή της γεωργικής παραγωγής με αποτέλεσμα να υστερεί η χώρα σε επάρκεια τροφίμων και να αναγκάζεται να κάνει μεγάλες εισαγωγές.

Χαρακτηριστικά, τα όσπρια που καλλιεργούνταν παραδοσιακά στην Ελλάδα σιγά-σιγά εγκαταλείφθηκαν, καθώς η καλλιέργειά τους δεν επιδοούνταν από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έτσι ενώ το 1961 παράγονταν 12.586 τόνοι φακές και το 1981 – 8451 τόνοι, το 2011 η παραγωγή έπεσε στους 2856 τόνους. Και το 1961 αντίστοιχα παράγονταν 13.365 τόνοι ρεβίθια, το 1981 – 12.694 τόνοι και το 2011, 2200 τόνοι. Εισάγονται φασόλια από Κίνα, μαυρομάτικα από το

Περου και τη Μαδαγασκάρη, φάκες από τον Καναδά, ρεβίθια από το Μεξικό και την Τουρκία, κουκιά από τη Συρία.

Ακόμα ένα παραδοσιακό ελληνικό προϊόν, ο χαλβάς όπως και η ταχίνι παράγεται κυρίως με εισαγόμενο σουσάμι. Μόλις 33 τόνοι ήταν η παραγωγή ελληνικού σουσαμιού το 2011 σε σύγκριση με το 1981 - 1.572 τόνοι και το 1961 – 6374 τόνοι.

Κι η παραγωγή ξηρών καρπών όμως σιγά-σιγά έφθινε, καθώς αμύγδαλα, φουντούκια, φιστίκια Αιγίνης έμειναν εκτός επιδότησης. Ενδεικτικά, σήμερα η Ελλάδα εισάγει καρύδια από την Καλιφόρνια, τη Γεωργία αλλά και τη Μολδαβία, αν και τα καρύδια είναι η μόνη καλλιέργεια ξηρών καρπών που έχει σημειώσει αύξηση τα τελευταία χρόνια. Σημαντικότερη πτώση έχει και η εγχώρια παραγωγή λεμονιών, που από 216.874 τόνους το 1981 έπεσε στους 70.314 το 2011. Εισάγεται το μεγαλύτερο ποσοστό των ζωοτροφών που χρησιμοποιούνται, κυρίως σόγια. Ένα από τα βασικά κτηνοτροφικά φυτά είναι το σόργο και μόνο 84 τόνοι σόργου καλλιεργήθηκαν το 2011 σε σχέση με 1198 τόνους το 1981 και 8775 τόνους το 1961.

Κεφάλαιο 3

3.1. Η Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου και Επενδύσεων (ΤΤΙΡ)

Όταν οι αναδυόμενες οικονομίες των χωρών των BRICS, δηλαδή Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα, Νότιος Αφρική ξεκίνησαν να ζητήσουν μια ουσιαστική «αλλαγή του παγκόσμιου καταμερισμού οικονομικής και πολιτικής ισχύος με τρόπο που να αντιπροσωπεύει δικαιότερα τη σύγχρονη πραγματικότητα», η αμερικανική κυριαρχία αντέδρασε.

Η αμερικανική πολιτική ξεκίνησε να πιέζει για την υιοθέτηση μιας «τριάδας» διεθνών συμφωνιών, γνωστή ως τα τρία Τ (Three Big T's) οι οποίες όμως τίθενται εκτός του πλαισίου εργασίας και ελέγχου του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO).

Τα τρία Τ συμφωνίες, είναι : ΤΤΡ, ΤiSA και ΤΤΙΡ.

Η TISA, συμφωνία για το εμπόριο υπηρεσιών, είναι μια συμφωνία που διαπραγματεύονται 23 μέλη του ΠΟΕ, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ, που επιθυμούν την περαιτέρω απελευθέρωση του εμπορίου στον τομέα των υπηρεσιών μεταξύ τους.

Υπάρχει και η TPP, Συνεργασία των χωρών του Ειρηνικού, και είναι μια συμφωνία ελεύθερου εμπορίου μεταξύ 12 χωρών : τις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά, το Μεξικό, το Περού, τη Χιλή, τη Νέα Ζηλανδία, την Αυστραλία, τη Σιγκαπούρη, τη Μαλαισία, το Μπρουνέι, το Βιετνάμ και τη Ιαπωνία.

Σε ένα παγκόσμιο πλαίσιο, στο οποίο η Ρωσία και η Κίνα δυναμώνουν όλο και περισσότερο ως παγκόσμιες δυνάμεις, τόσο από πολιτική όσο και από οικονομική άποψη, έχουν αρχίσει οι διαπραγματεύσεις για την TTIP, η οποία θα δημιουργήσει την μεγαλύτερη εμπορική ένωση στον κόσμο, καθώς θα καλύπτει το 60,33% της παγκόσμιας οικονομίας και το 22% του πληθυσμού της γης, σύμφωνα με τα στοιχεία από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της αμερικανικής κυβέρνησης έχουν αρχίσει το 2013 και στις 22-26 Φεβρουάριο 2016 έγινε ο 12^{ος} γύρος χωρίς μεγάλη δημοσιότητα, στις Βρυξέλλες. Οι διαπραγματεύσεις για την TTIP αποσκοπούν στην διευκόλυνση του εμπορίου και των επενδύσεων, την κατάργηση των δασμολογικών φραγμών και το άνοιγμα της αγοράς υπηρεσιών. Σε οικονομικό επίπεδο, η διατλαντική συνεργασία άρχισε να αναπτύσσεται μέσω του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, του G-8 και του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO).

Η TTIP έχει μεγάλο γεοπολιτικό και γεωστρατηγικό αντίκτυπο, δεδομένου ότι ενισχύει περαιτέρω τους ισχυρούς δεσμούς που υπάρχουν μεταξύ της Ευρώπης και των Ηνωμένων Πολιτειών, που ήδη δένονται και από την στρατιωτική συμμαχία μέσω του NATO. Πιο συγκεκριμένα, η συμφωνία αφορά τους τομείς της εργασίας, τον δημόσιο τομέα, το περιβάλλον, την ασφάλεια τροφίμων, τα προσωπικά δεδομένα και αποσκοπεί στην εμβάθυνση και διευθέτηση των διαφορών μεταξύ των επενδυτών και των κρατών μέσω της δημιουργίας ενός ειδικού συστήματος επίλυσης των διαφορών επενδυτή – κράτους, ISDS (Investor State Dispute Settlement). Οι μηχανισμοί αυτοί επιτρέπουν στις πολυεθνικές-διεθνικές εταιρείες να ενάγουν στη δικαιοσύνη τις κυβερνήσεις, όταν κρίνουν ότι οι επενδύσεις τους απειλούνται από τις εθνικές νομοθεσίες. Τα ISDS είναι μια από τις κύριες αιτίες που η TTIP δεν

πραγματοποιείτε ακόμα. Μια αντίστοιχη συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Καναδά λέγεται CETA (Συνολική Οικονομική και Εμπορική Συμφωνία). Όλες αυτές οι συμφωνίες αφορούν τα 2/3 του παγκόσμιου ΑΕΠ και 1,6 δις. ανθρώπους.

3.2 . Τομείς που επηρεάζονται από ΤΤΙΡ

- Τις εργασιακές σχέσεις, με εκτόπιση των εργαζομένων από την αγορά εργασίας και αντικατάστασή τους και υποβάθμιση των εργασιακών δικαιωμάτων που θεωρούνται φραγμοί για το εμπόριο, όπως οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας.
- Τον τομέα της ασφάλειας των τροφίμων, με κατάργηση των ευρωπαϊκών κανονισμών για την ασφάλεια των τροφίμων, όπως η χρήση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στη διατροφή του ανθρώπου και των παραγωγικών ζώων με στόχο την αύξηση των εξαγωγών αμερικανικών τροφίμων.
- Τον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, με την κατάργηση της αρχής της προφύλαξης και του κανονισμού REACH για τα χημικά και βέβαια την κατάργηση κανονισμών για την ποιότητα των καυσίμων.
- Τον τομέα της αγοράς υπηρεσιών, με το άνοιγμα δημοσίων υπηρεσιών, όπως η υγεία, η παιδεία, το νερό και γενικά υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και χρηματοπιστωτικές σε ιδιωτικές επιχειρήσεις.
- Τον τομέα των εν γένει δημοκρατικών δικαιωμάτων των πολιτών, με την κατάργηση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και πολλών ατομικών ελευθεριών (όπως η κατάργηση της προστασίας από την παρακολούθηση των πολιτών), με την παράλληλη προστασία και περιορισμό της πρόσβασης στην πληροφόρηση, όπως σε δεδομένα φαρμακευτικών εταιρειών, που προέρχονται από κλινικές μελέτες, καθώς, επίσης και για τις περιπτώσεις επίλυσης διαφορών των πολιτών με το Κράτος.
-

3.3. Τα λεγόμενα “επωφεληή” για τους αγρότες και καταναλωτές από τη ΤΤΙΡ

Οι εξαγωγές της ΕΕ στις ΗΠΑ είναι κυρίως προϊόντα υψηλής αξίας, όπως το τυρί, το ζαμπόν, ο οίνος, το ελαιόλαδο, τα αλκοολούχα ποτά και η σοκολάτα. Οι υψηλοί τελωνειακοί δασμοί των ΗΠΑ, έως και 30% σήμερα, καθιστούν ορισμένα από αυτά πολύ ακριβά για τους αμερικανούς πολίτες και δυσκολεύουν τις εξαγωγές για τους αγρότες και τις επιχειρήσεις.

Οι ΗΠΑ αντιμετωπίζουν επίσης εμπόδια τελωνειακών δασμών από την ΕΕ για βασικά προϊόντα τους όπως ο αραβόσιτος, η σόγια και οι ζωοτροφές. Το γεγονός αυτό με τη σειρά του δημιουργεί προβλήματα και για τους ευρωπαϊούς αγρότες και για τους παρασκευαστές τροφίμων. Λένε ότι η ΤΤΙΡ θα μειώσει τους δασμούς ή θα τους εξαλείψει πλήρως.

3.4 Ο κίνδυνος της ΤΤΙΡ για τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΠ στις διεθνείς αγορές

Σχεδόν 1/3 από τα κορυφαία 100 εξαγωγίμα ελληνικά προϊόντα συνδέονται άμεσα με την αγροτική, με την πρωτογενή παραγωγή της Ελλάδας. Μεταξύ των 15 κυριότερων εξαγωγικών προϊόντων συγκαταλέγονται τα ιχθυώδη, τα λαχανικά, τα φρούτα, τα τυριά, το βαμβάκι, το παρθένο ελαιόλαδο και τα γουνοδέρματα.

Σήμερα η Ελλάδα διαθέτει περισσότερα από 100 προστατευόμενα προϊόντα, σε ονομασία και γεωγραφικής ένδειξης. Τα πιστοποιημένα φρούτα και λαχανικά, το ελαιόλαδο, οι ελιές, η φέτα, ο κρόκος Κοζάνης, η μαστίχα Χίου αποτελούν πρωταθλητές σε παγκόσμιο εμπόριο. Η Ελλάδα βρίσκεται μεταξύ των κορυφαίων εξαγωγικών χωρών του κόσμου στο ελαιόλαδο και τις ελιές, τα ακτινίδια, τα σπαράγγια, το σώφρον, τη μαστίχα και τα τυροκομικά προϊόντα.

Ο θεσμός των ΠΟΠ και ΠΓΕ προϊόντων έχει δημιουργηθεί για τη διάκριση των επιμέρους χαρακτηριστικών παραγωγής των προϊόντων που λαμβάνουν τη σχετική πιστοποίηση και τα καθιστά μοναδικά, τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και παγκόσμιο επίπεδο.

Ο άγροτο-διατροφικός τομέας της χώρας κερδίζει διαρκώς στις διεθνείς αγορές και σύμφωνα με έρευνα του Πανελληνίου Συνδέσμου Εξαγωγέων, σχεδόν το 30% των νέων επιχειρήσεων που αποκτούν σήμερα εξαγωγικό προσανατολισμό, αφορά τα προϊόντα διατροφής της ελληνικής γης. Τα ελληνικά προϊόντα είναι γνωστά για την υψηλή τους ποιότητα και διατροφική αξία. Υπάρχει ο κίνδυνος με τη συμφωνία TTIP να εμφανιστούν στην αγορά απομιμήσεις προϊόντων που παραδοσιακά ανήκουν στην Ελλάδα. Προϊόντα τελείως διαφορετικά θα εμφανίζονται με ονόματα γνωστών ελληνικών, γεγονός που θα καταστρέφει τους ντόπιους παραγωγούς. Ήδη η ζημιά της γεωργικής οικονομίας από τη νοθεία και τις παράνομες ελληνοποιήσεις προϊόντων είναι μεγάλη.

Υπάρχουν έρευνες που δείχνουν ότι πολλοί άγροτο-διατροφικοί τομείς, που σήμερα προστατεύονται για την ποιότητα τους, θα μπορούσαν να εγκαταλείψουν τα συνεταιριστικά σχήματα προκειμένου να έχουν περιθώρια ευελιξίας, ειδικά όσον αφορά τις τιμές. Επίσης τα αμερικανικά προϊόντα-απομιμήσεις έως τώρα εμποδίζονται να εισάγονται στην Ευρώπη. Αν επιτραπεί η εισαγωγή τους, θα απευθυνθούν σε ευρύτετη αγορά και σε ένα φάσμα ανθρώπων με χαμηλό εισόδημα ή σε κράτη με χαμηλή διατροφική παράδοση. Οι ζημιές δηλαδή, για τις ελληνικές εξαγωγές δεν θα είναι προς τη Β. Αμερική αλλά και προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες, για παράδειγμα θα βρίσκουμε τυρί, λάδι, ελιές με το ίδιο όνομα, άλλα χαμηλότερης τιμής.

Η παγκοσμιοποίηση, με τα τεράστια κέρδη που έδωσε στις πολυεθνικές επιδιώκει την κατάργηση και των τελευταίων κανόνων που προστατεύουν τους καταναλωτές και τους μικρομεσαίους παραγωγούς. Επιχειρείται να αλλάξει το μοντέλο της κοινωνικής οργάνωσης και να υπάρξει μια αγορά χωρισμένη στα δύο. Από τη μια πλευρά τρόφιμα φθηνά, χαμηλής ποιότητας, και από την άλλη εξαιρετικές τροφές, αλλά με πολύ υψηλές τιμές. Επιπλέον η συμφωνία TTIP στερεί την εξουσία των δημοκρατικά εκλεγμένων οργανισμών προς όφελος των τεχνικών οργανισμών και ρυθμιστικών αρχών.

Το πρόβλημα για τα ελληνικά προϊόντα αρχίζει να παίρνει μορφή, μετά την τελευταία δημοσιοποίηση εξελίξεων, στις συζητήσεις για την Διατλαντική Συμφωνία (TTIP) και την τύχη τους σε αυτήν. Από τα 1.300 περίπου αναγνωρισμένα με Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης (Π.Ο.Π.) και Προστατευόμενη Γεωγραφική Ενδειξη (Π.Γ.Ε.) ευρωπαϊκά προϊόντα, μόνο 201 εντάσσονται στη συμφωνία και από αυτά μόνο 20 από την Ελλάδα. Εκπρόσωποι από όλες τις περιφέρειες της Ευρώπης συναντήθηκαν σε γενική συνέλευση του ευρωπαϊκού δικτύου AREPO στο Στρασβούργο της Γαλλίας στις 14 Απριλίου, εξέφρασαν τις αντιρρήσεις τους και ζήτησαν το σύνολο των προϊόντων να συμπεριληφθεί στη συμφωνία.

Στις 25 Απριλίου 2016 εκδόθηκε και ψήφισμα το οποίο αναφέρει, μεταξύ άλλων: «Η Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Ευρωπαϊκών Περιφερειών για τα Προϊόντα Προέλευσης (AREPO) υιοθέτησε κοινή θέση σχετικά με τις διαπραγματεύσεις TTIP, μετά τη δημοσίευση των εγγράφων των διαπραγματεύσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάρτιο του 2016. Ο AREPO αντιτίθεται στον περιορισμένο κατάλογο των γεωγραφικών ενδείξεων (ΓΕ) και ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μια ευρεία αναγνώριση και την ισχυρή προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων στην TTIP».

Οι 1.300 ΓΕ για τα τρόφιμα που έχουν αναγνωρισθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι συλλογική πνευματική ιδιοκτησία που αναγνωρίζεται από το ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο. Τα προϊόντα αυτά δεν αποτελούν μόνο ένα ολόκληρο τμήμα του ευρωπαϊκού πολιτισμού γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων, αλλά και ένα πολύ σημαντικό μερίδιο της αγροτικής οικονομίας, αντιπροσωπεύοντας ετήσιο κύκλο εργασιών τουλάχιστον 60 δισ. ευρώ. Επιπλέον, η συνολική αξία των προϊόντων ΓΕ που εξάγονται εκτός της ΕΕ υπολογίζεται σε 15 δισ. ευρώ και οι ΗΠΑ αντιπροσωπεύει μακράν την κορυφαία χώρα προορισμού για τις γεωγραφικές ενδείξεις της ΕΕ, αντιπροσωπεύοντας το 30% των συνολικών εξαγωγών από την ΕΕ.

Για το λόγο αυτό ο AREPO υπενθυμίζει ότι η προστασία των ΓΕ αποτελεί βασικό συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όλες οι καταχωρημένες γεωγραφικές ενδείξεις θα πρέπει να προστατεύονται σε όλες τις εμπορικές συμφωνίες που έχουν υπογραφεί από την ΕΕ.

Ο AREPO αμφισβητεί τη διαδικασία που οδήγησε στην κατάρτιση του περιορισμένου καταλόγου που δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Τα μέλη του AREEPO υποστηρίζουν ότι ένας σημαντικός αριθμός των γεωγραφικών ενδείξεων με εμπορικά συμφέροντα στις ΗΠΑ δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο που δημοσιεύεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σε κάθε περίπτωση, εάν η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για την ΤΤΙΡ μεταξύ των αρχών της ΕΕ και των ΗΠΑ θα πρέπει να οδηγήσει στον καθορισμό ενός εκ των υστέρων περιορισμένου καταλόγου των γεωγραφικών ενδείξεων, οι συμπεριλαμβανόμενες ΓΕ πρέπει να επιλέγονται μέσα από μια συντονισμένη απόφαση. Έτσι ο AREEPO καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ξεκινήσει μια ολοκληρωμένη διαβούλευση των ευρωπαϊκών ΓΕ, προκειμένου να αξιολογήσει την προθυμία τους να προστατεύονται ή όχι κάτω από τη συμφωνία ΤΤΙΡ. Επιπλέον, ο AREEPO θεωρεί εξαιρετικά σημαντικό το γεγονός ότι η διαδικασία εγγραφής στο ενδεχόμενο διμερές μητρώο να παραμένει ανοιχτό για μελλοντικές καταχωρήσεις ΓΕ.

Τέλος, ο AREEPO απαιτεί από τις ΗΠΑ να σταματήσει να χρησιμοποιεί τα ονόματα των ευρωπαϊκών οίνων και τις γεωγραφικές τους ενδείξεις στις ετικέτες, θεωρώντας τα ως "γενικής χρήσης" ή ακόμα και "συνταγές".

Κεφάλαιο 4

4.1 Codex Alimentarius («Κώδικας Τροφίμων»)

Μετά το δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο έγινε η Δίκη της Νυρεμβέργης στην οποία οι άνθρωποι που είχαν διαπράξει εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας κρίθηκαν από την παγκόσμια κοινότητα σε ένα δικαστήριο υπό τον έλεγχο των ΗΠΑ και της Αγγλίας και καταδικάστηκαν σε φυλάκιση εφόσον κρίθηκαν ένοχοι.

Ένας από εκείνους που κρίθηκαν ένοχοι για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, Fritz der Meer, ήταν ο πρόεδρος μιας τεράστιας εταιρίας I.G.Farben (αργότερα οι γνωστές BASF, Hoechst και Bayer) η οποία παρήγαγε το αέριο που χρησιμοποιούνταν στους θαλάμους αερίων. Παρήγαγαν επίσης το ασάλι στα στρατόπεδα συγκέντρωσης για τις

σιδηροδρομικές γραμμές, παρήγαγαν πολεμοφόδια, χημικά και φαρμακευτικά προϊόντα.

Ο πρόεδρος της I.G.Farben καταδικάστηκε, αλλά είχε “ενδιαφέρουσες” ιδέες, πέρα από την πλέον γνωστή “Η εργασία απελευθερώνει” (του στρατοπέδου Άουσβιτς), τις οποίες κατάφερε βγαίνοντας από την φυλακή και σε συνεργασία με τον ΟΗΕ, να υλοποιήσει δημιουργώντας μια επιτροπή εμπορίου, με το όνομα «Codex Alimentarius» (επιτροπή του Διατροφικού Κώδικα).

Η πραγματική “έμπνευση” του κώδικα έγινε, όταν οι επικεφαλής της Αύστρο-Ουγγρικής Αυτοκρατορίας αποφάσισαν ότι ήταν απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα σύνολο συγκεκριμένων οδηγιών, βάσει των οποίων τα δικαστήρια θα έκριναν τις υποθέσεις που σχετίζονταν με ζητήματα διατροφής και τροφίμων.

Η επιτροπή του Κώδικα Διατροφής υπάγεται στο WHO και FAO και το 1994 όταν δημιουργήθηκε ο ΠΟΕ, αποδέχτηκε πλήρως τον Κώδικα. Από την 1^η Ιανουαρίου 2010, η εφαρμογή του Κώδικα έγινε υποχρεωτική για τα κράτη – μέλη του ΠΟΕ. Αν ένα κράτος –μέλος αρνηθεί να επικυρώσει ή να τηρήσει τους όρους του, χάνει αυτομάτως οποιαδήποτε προσφυγή γίνει εναντίον του από άλλο κράτος μέλος.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση με την είσοδο της στην Επιτροπή αυτή στις 17 Νοεμβρίου 2003, αποδέχεται πλέον ότι οι οδηγίες και οι συστάσεις του Κώδικα δεσμεύουν την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη στον τομέα των προτύπων τροφίμων. Η Ελλάδα νομοθέτησε επίσημα τον Κώδικα, την 1 Απριλίου του 2011.

4.2 Περιεχόμενο και σκοπός του Κώδικας Τροφίμων

Ο Codex Alimentarius περιλαμβάνει μια σειρά γενικών και συγκεκριμένων προτύπων ασφάλειας τροφίμων που έχουν διατυπωθεί με στόχο την προστασία της καταναλωτικής υγείας και τη διασφάλιση δίκαιων πρακτικών στο εμπόριο τροφίμων. Τα τρόφιμα που τίθενται στην αγορά για τοπική

κατανάλωση ή εξαγωγή, πρέπει να είναι ασφαλή στην αγορά είτε για τοπική κατανάλωση είτε για εξαγωγή, κατάλληλα προς βρώση και καλής ποιότητας. Ο σκοπός του είναι να καθοδηγήσει και να προωθήσει την επεξεργασία, την καθιέρωση των ορισμών και των απαιτήσεων για τρόφιμα, να βοηθήσει την εναρμόνισή τους για εύκολο έλεγχο και με αυτό τον τρόπο να διευκολύνει το διεθνές εμπόριο.

Από ελληνικής πλευράς, εθνικό σημείο επαφής με τον Codex Alimentarius είναι ο ΕΦΕΤ. Κύριοι στόχοι του ελληνικού φορέα είναι, η διάχυση της πληροφορίας και η έγκαιρη ενημέρωση των εταίρων σε εθνικό επίπεδο, η διαμόρφωση εθνικής θέσης μέσω συντονιστικών συσκέψεων όλων των αρμοδίων φορέων και η δημόσια διαβούλευση των κειμένων εργασίας των Επιτροπών του Codex.

Υπάρχουν χιλιάδες πρότυπα στον Codex Alimentarius, τα οποία κυμαίνονται από αυτά που είναι γενικά και τα οποία ισχύουν για όλα τα τρόφιμα, μέχρι αυτά που εστιάζονται σε συγκεκριμένα τρόφιμα ή υποπροϊόντα τους. Τα γενικά πρότυπα περιλαμβάνουν τα σχετικά με : την υγιεινή, τις ετικέτες, τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων και κτηνιατρικών φαρμάκων, τις επιθεωρήσεις των εισαγωγών και εξαγωγών και τα συστήματα πιστοποίησης, τις μεθόδους ανάλυσης και δειγματοληψίας, τα πρόσθετα τροφίμων, τους μολυσματικούς παράγοντες και τη διατροφή και τα τρόφιμα για ειδικές διαιτητικές χρήσεις. Επιπλέον, υπάρχουν συγκεκριμένα πρότυπα για όλους τους τύπους τροφίμων και σχετικών προϊόντων, με εύρος από τα φρέσκα, κατεψυγμένα και επεξεργασμένα φρούτα και λαχανικά, τους χυμούς φρούτων, τα δημητριακά και τα όσπρια, έως τα λίπη και τα έλαια, τα ψάρια, το κρέας, τη ζάχαρη, το κακάο και τη σοκολάτα, το γάλα και τα γαλακτοκομικά.

Όσον αφορά την γεωργία, ορισμένες από τις ρυθμίσεις που προβλέπονται από τον Διατροφικό Κώδικα, οι οποίες προτείνεται να τεθούν σε ισχύ στο μέλλον είναι :

- Όλες οι αγελάδες που θα χρησιμοποιούνται για παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων σε όλο τον πλανήτη θα υποβάλλονται υποχρεωτικά σε αγωγή με τη γενετικά τροποποιημένη αυξητική ορμόνη rBGH της Monsanto.

- Όλα τα ζώα που θα χρησιμοποιούνται για την διατροφή θα υποβάλλονται σε αγωγή με ισχυρά αντιβιοτικά και εξωγενείς αυξητικές ορμόνες.
- Θα επανεισαχθεί η χρήση στη διατροφή επικίνδυνων και καρκινογόνων εντομοκτόνων συμπεριλαμβανομένων και επτά από τα θεωρούμενα ως δώδεκα χειρότερα (όπως το DDT, το εξαχλωροβενζόλιο, το Αλντρίν και το τοξαφαίνιο), η χρήση των οποίων απαγορεύτηκε στη σύνοδο της Στοκχόλμης το 1991 από 176 χώρες, συμπεριλαμβανομένων και των ΗΠΑ.

Ο Κώδικας θα επιτρέπει η συσσώρευση σε επικίνδυνα και τοξικά επίπεδα της αφλατοξίνης (0,5 ppm) στο γάλα. Πρόκειται για δεύτερη ισχυρότερη καρκινογόνο ουσία, η οποία παράγεται σε ζωικές τροφές που έχουν αναπτύξει μύκητες κατά την αποθήκευσή τους.

Η χρήση αυξητικών ορμονών και αντιβιοτικών θα καταστεί υποχρεωτική σε όλα τα είδη ζώων, πτηνών, πουλερικών και ψαριών που προορίζονται για την ανθρώπινη διατροφή. Θα επιβληθεί σε παγκόσμιο επίπεδο η εισαγωγή άγνωστων και δυνητικά θανάσιμων γενετικά τροποποιημένων ποικιλιών σε ζώα, ψάρια και πτηνά. Θα επιτραπούν αυξημένα επίπεδα σε κατάλοιπα από εντομοκτόνα και φυτοφάρμακα, τα οποία είναι γνωστά για τις τοξικές τους επιπτώσεις σε ανθρώπους και ζώα.

Στην Ελλάδα, ο Κώδικας Αλιμεντάριους έχει ήδη τεθεί σε ισχύ και εφαρμόζεται σχετικά στα αμπέλια. Συγκεκριμένα : «Για όλα τα αμπελοτεμάχια που είναι φυτεμένα με οινοποιήσιμες ποικιλίες πρέπει να έχει εκδοθεί από την Υπηρεσία σχετική άδεια. Εάν φυτευτεί οινάμπελος χωρίς άδεια θα εκριζώνεται. Οι κάτοχοι αμπελοτεμαχιών που έχουν φυτευτεί δίχως αντίστοιχο δικαίωμα φύτευσης μετά την 31^η Αυγούστου 1998, δεν νομιμοποιούνται και υποχρεούνται να τα εκριζώσουν με ίδια δαπάνη. Στην περίπτωση επισημαίνει, που δεν προβούν στην εκρίζωση αμέσως, επιβάλλεται χρηματική ποινή 1.200 ευρώ/στρέμμα που ισχύει για ένα έτος από την ημερομηνία κοινοποίησης του προστίμου μετά την παρέλευση του οποίου διπλασιάζεται, εφόσον η παράνομη φυτεμένη έκταση συνεχίζεται να υφίσταται». Επίσης, τα σταφύλια που προέρχονται από αμπελοτεμάχια φυτεμένα μετά το έτος 1998 χωρίς άδεια απαγορεύεται να οινοποιούνται, οπότε δεν δύναται να αναγράφονται

στη Δήλωση Συγκομιδής. Επίσης πρέπει τα στοιχεία της Ενιαίας Ενίσχυσης να ταυτίζονται με τα στοιχεία της Δήλωσης Αμπελοκαλλιέργειας.

Κάθε χώρα που υποδέχεται και νομοθετεί τον κώδικα, θα είναι υποχρεωμένη να μην εμποδίζει με οποιονδήποτε τρόπο την ελεύθερη εισαγωγή γενετικά τροποποιημένων προϊόντων, ζώων και επικίνδυνων χημικών. Οποιαδήποτε αντίσταση στον κώδικα θα θεωρείται συγκαλυμμένη παρεμπόδιση του εμπορίου και θα έχει ως συνέπεια οικονομικές κυρώσεις για την χώρα που θα αντιδράσει. Επίσης η χώρα εκείνη δεν θα μπορεί να εισάγει ή να εξαγει κανένα προϊόν διατροφής.

4.3 Η μελέτη «GREECE 20/20»

Στο Eurogroup της 5 Μαΐου 2014, ο υπουργός οικονομικών, Γιάννης Στουρνάρας υπέβαλλε για έγκριση ένα σχέδιο για το πώς θα αναπτυχθεί η ελληνική οικονομία τα επόμενα δέκα χρόνια. Το σχέδιο βασίστηκε στην μελέτη «Greece 20/20» της εταιρείας Mc Kinsey του 2012, με χρηματοδότες τον ΣΕΒ και την Εθνική Τράπεζα και σε μελέτη του IOBE.

Για την υλοποίηση του σχεδίου, σύμφωνα με την απόφαση του Eurogroup θα χρησιμοποιηθούν κεφάλαια από ΕΣΠΑ, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ελληνικό Ταμείο, στο οποίο θα συμμετάσχει και η γερμανική Τράπεζα KfW.

Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό είναι «Στόχος η ενοικίαση κενής-αδρανούς δημόσιας γης σε τέσσερις μεγάλες εταιρείες προκειμένου να εγκαταστήσουν μονάδες για παραγωγή, επεξεργασία και εξαγωγή προϊόντων βασισμένες πάντα σε νέες μεθόδους». Επίσης αναφέρεται και στην παροχή κινήτρων στους παραγωγούς για να εξαγουν τα προϊόντα τους, καλύτερη εκπαίδευση στον τομέα της γεωργίας, αλλά και τη θέσπιση βελτιωμένου συστήματος πιστοποίησης των προϊόντων των παραγωγών.

Επίσης προβλέπεται να ιδρυθεί μια εταιρεία διακίνησης όλων των αγροτικών προϊόντων με το όνομα «Greek Food Company», η οποία να είναι ιδιωτική ή μια σύμπραξη δημοσίου-ιδιωτών, με σκοπό την καλύτερη προώθηση στις ξένες αγορές. Επίσης αναφέρετε ότι η «Greek Food Company θα καθορίζει το

δίκτυο των παραγωγικών μονάδων και θα αποτελεί δεξαμενή τροφίμων προς εξαγωγή ...θα διαχειρίζεται τη διανομή και αποθήκευση προϊόντων εντός της χώρας».

Όσον αφορά τα ελαιοτριβεία, αντί των 1200 ελαιοτριβείων που λειτουργούν σήμερα σε όλη την Ελλάδα, θα δημιουργηθούν μόνο δυο μεγάλα ελαιοτριβεία δυναμικότητας 100.000-150.000 τόνων το καθένα στην Κρήτη και Πελοπόννησο και θα απορροφούν όλη την παραγωγή ελαιολάδου.

Για φρούτα και λαχανικά αναφέρετε ότι θα γίνουν 2 ή 3 μεγάλες μονάδες συσκευασίας σε Κεντρική Ελλάδα και Πελοπόννησο.

Κεφάλαιο 5

5.1 Ο κίνδυνος εξαφάνισης παραδοσιακών ποικιλιών

Η ζωή μας εξαρτάται από τα φυτά . Από αυτά προέρχεται η τροφή, ο ρουχισμός, μας παρέχουν καύσιμη ύλη και οικοδομικά υλικά. Τα ζώα, τα πουλιά και τα έντομα εξαρτώνται επίσης από αυτά. Ωστόσο, σύμφωνα με μερικούς ερευνητές, το ένα τέταρτο των φυτών του κόσμου κινδυνεύουν να εξαφανιστούν στα επόμενα 50 χρόνια. Μια έκθεση από την Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), δηλώνει ότι η απώλεια της ποικιλομορφίας στις εδώδιμες καλλιέργειές μας, ήδη «έχει λάβει έκταση».

Η έκθεση τού FAO σημείωνε : «Η κύρια τωρινή αιτία της απώλειας της γενετικής ποικιλομορφίας είναι η εξάπλωση της σύγχρονης, εμπορικής γεωργίας. Η κατά κύριο λόγο αθέλητη συνέπεια της εισαγωγής νέων καλλιεργούμενων ποικιλιών είναι η αντικατάσταση και η απώλεια των πολλών παραδοσιακών ποικιλιών του αγρότη».

Στην Κίνα, σχεδόν 10.000 ποικιλίες σιταριού χρησιμοποιούνταν το 1949. Σήμερα χρησιμοποιούνται λιγότερες από 1.000. Στις Ηνωμένες Πολιτείες εξαφανίστηκαν σχεδόν 6.000 ποικιλίες μήλων τα περασμένα 100 χρόνια και, όπως φαίνεται, έχουν εκλείψει το 95% των ποικιλιών λάχανου , καθώς και το 81% των ποικιλιών ντομάτας.

Μια ποικιλία ρυζιού, ονομαζόμενη IR-36, απλώνεται σήμερα σε έκταση πάνω από το 60% της Ν. Ασία, όπου μόλις λίγα χρόνια πριν, εύκολα εύρισκες χιλιάδες ποικιλίες που καλλιεργούνταν για αιώνες από τους αγρότες. Μια άλλη ποικιλία. η IR-8 κυριαρχεί από το κρύο της Ταϊβάν έως τη ζέστη του Μπενίν, εκεί όπου μέχρι πριν λίγα μόνο χρόνια μεγάλωναν 30.000 είδη ρυζιού.

Πεπόνια και αγγούρια που εισήχθησαν από αμερικάνικες εταιρείες στην Αφρική, αντικατέστησαν σχεδόν ολοκληρωτικά τις τοπικές ποικιλίες. Το 75% της Ευρωπαϊκής και το 93% της Αμερικάνικης γεωργικής ποικιλότητας έχει χαθεί μέσα στον 20^ο αιώνα. Το 33% των εκτρεφόμενων αγροτικών ζώων έχει επίσης εξαφανιστεί. 30.000 ποικιλίες λαχανικών έχουν εξαφανιστεί μέσα στον περασμένο αιώνα και χάνονται και σήμερα.

Στην Ελλάδα μόνο, καλλιεργούνταν μέχρι πρόσφατα 111 ντόπιες ποικιλίες και πληθυσμοί μαλακού σιταριού, 139 ντόπιες ποικιλίες και πληθυσμοί σκληρού, 99 ντόπιες ποικιλίες και πληθυσμοί κριθαριού, 294 καλαμποκιού και 39 ντόπιες ποικιλίες και πληθυσμοί βρώμης και 605 ποικιλίες φασολιού που έπαψαν πλέον να καλλιεργούνται. Επίσης χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι το 1927, η καλλιέργεια του σιταριού να περιλαμβάνει 100% ντόπιες ποικιλίες, το 1969 μόνο το 10%, ενώ σήμερα κυριολεκτικά έχει εκτοπιστεί από την καλλιέργεια το σύνολο των παλιών ποικιλιών, καί μόνο τέσσερις συναντά κανένας. Πρόσφατες έρευνες έχουν δείξει ότι μόνο το 1% των ντόπιων ποικιλιών σιταριού και το 2-3% των ποικιλιών λαχανικών που υπήρχαν πριν 50 χρόνια στην Ελλάδα, έχει διασωθεί υπό καλλιέργεια μέχρι τις μέρες μας.

Πινάκα 3: Παραγωγή βασικών καλλιεργειών στην Ελλάδα 1961-2011

	1961	1981	2011
Φακές	12.586	8.451	2.856
Σουσάμι	6374	1.572	33
Φασόλι ξέρα	52.000	34.990	22.744
Αμύγδαλα με κέλυφος	41.146	73.181	29.800
Ρεβίθια	13.365	12.694	2.200
Κυδώνια	19.246	12.408	3.432
Φιστική Αιγίνης	634	2.253	9580
Καρυδιά	17.960	26.264	29.800
Καπνός	74.245	130.900	20.287
Ντομάτα	368.273	1.88.600	1.169.900
Λεμόνια	142.103	214.864	70.314
Πατάτες	400.184	1.056.000	757.820
Μήλα	196.000	337.091	255.800
Λαχανικά	51.757	123.298	74.393

Πηγή: Εφημερίδα Παραγωγή, Δρ. Σταμάτης Σεκλιζιώτης

Μόνο το 20% των ποικιλιών καλαμποκιού που καταγράφηκαν στο Μεξικό το 1930, είναι σήμερα γνωστές. Το γενετικό τροποποιημένο καλαμπόκι StarLink της Aventis, έφτασε να ρυπάνει την αναντικατάστατη γενετική δεξαμενή καλαμποκιού του Μεξικού. Χαρακτηριστικό είναι ότι ενώ το 1951 δεν χρησιμοποιούνταν ακόμη καθόλου υβρίδια καλαμποκιού, σήμερα συμβαίνει να μην καλλιεργούνται πουθενά ντόπιες ποικιλίες, παρά μόνο υβρίδια.

Το ίδιο πρόβλημα όμως και σ' αυτόχθονα οικόσιτα αγροτικά ζώα. Στις αρχές του '50, στις λίμνες της Β. Ελλάδος έβοσκαν κοντά στις 100.000 βουβάλια. Τα "κοντά" πρόβατα αντικαταστάθηκαν από τα "ψηλά" που ήρθαν από τα πλούσια λιβάδια της Β. Ευρώπης, που δεν έχουν καμία σχέση με τα λιβάδια της Ελλάδας. Οι βραχυκερατικές αγελάδες αντικαταστάθηκαν από τις βιομηχανοποιημένες αγελάδες Χολστάιν, που θέλουν τις καλύτερες τροφές και συνθήκες για να δώσουν αυτό που δίνουν. Δηλαδή αν και περισσότερο αποδοτικές σε παραγωγή γάλακτος, απαιτείται για να πραγματοποιηθεί αυτό, ειδική διατροφή που ανεβάζει το κόστος παραγωγής ανά λίτρο, αλλά και

καθιστά τον παραγωγό και την χώρα, εξαρτημένη από τον προμηθευτή των συγκεκριμένων ζωοτροφών.

5.2 Via Campesina

Σε αντιδιαστολή με το παγκοσμιοποιημένο σήμερα σύστημα παραγωγής και διακίνησης των γεωργικών προϊόντων και του ελέγχου της διατροφής των πληθυσμών, υπάρχει ένα "Διεθνές" κίνημα, πολύ λίγο ακόμη γνωστό στο ευρύ κοινό καί ακριβώς στον αντίποδα της κυρίαρχης τάσης που επικρατεί.

Η Via Campesina είναι ένα διεθνές κίνημα εκατομμυρίων χωρικών, μικρών και μεσαίων αγροτών, ανθρώπων χωρίς γη, ιθαγενών, μεταναστών και εργατών γης από όλο τον κόσμο. Ιδρύθηκε το 1993 στο Βέλγιο από ομάδα εκπροσώπων αγροτών και αγροτισσών από τις τέσσερις ηπείρους. Την περίοδο εκείνη οι πολιτικές στον αγροτικό χώρο και στην αγροτική βιομηχανία άρχισαν να παγκοσμιοποιούνται και οι μικροί γεωργοί είχαν ανάγκη να αναπτύξουν και να παλέψουν για ένα κοινό όραμα. Η Via Campesina υπερασπίζεται τη μικρής κλίμακας βιώσιμη γεωργία ως ένα τρόπο προώθησης της κοινωνικής δικαιοσύνης και αξιοπρέπειας. Εναντιώνεται στην γεωργία που καθορίζεται από τις μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις, καί η οποία καταστρέφει ανθρώπους και φύση. Για να παραχθεί 1 θερμίδα ενέργειας από τρόφιμα σήμερα, με την σύγχρονη γεωργία, απαιτείται η κατανάλωση 3 θερμίδων ενέργειας, πράγμα που κατασπαταλά πόρους που ο άνθρωπος σύντομα θα αντιληφθεί την έλλειψή τους.

Στην Via Campesina συμμετέχουν 150 τοπικές και εθνικές οργανώσεις από 70 χώρες της Αφρικής, Ασίας, Ευρώπης και Αμερικής. Εκπροσωπεί περίπου 200 εκατομμύρια αγρότες. Πρόκειται για ένα αυτόνομο, πλουραλιστικό και πολυπολιτισμικό κίνημα, ανεξάρτητο από όποιον πολιτικό, οικονομικό ή άλλου τύπου οργανισμό. Βασίζεται στην ισχυρή ενότητα και αλληλεγγύη μεταξύ μικρής και μεσαίας κλίμακας παραγωγών από το Βορρά μέχρι το Νότο.

Βασικός στόχος του κινήματος είναι η διατροφική αυτοδυναμία και το σταμάτημα της καταστροφικής υπερεντατικής και τροποποιημένης διαδικασίας παραγωγής τροφίμων. Στηρίζεται στην πεποίθηση ότι οι μικροί

γεωργοί που αποτελούν περίπου τον μισό πληθυσμό της γης, είναι ικανοί να παράξουν τροφή για τις κοινότητες τους και να θρέψουν τον κόσμο μέσα από ένα αειφόρο και υγιή τρόπο παραγωγής. Θέτει σε προτεραιότητα την τοπική παραγωγή τροφής και την τοπική κατανάλωση. Δηλαδή το ακριβώς αντίθετο της παγκοσμιοποίησης, που εξαφανίζει τους μικρομεσαίους παραγωγούς, προς όφελος των πολυεθνικών-διεθνικών εταιρειών του τομέα.

Αναγνωρίζει σε μια χώρα το δικαίωμα να προστατεύει τους ντόπιους παραγωγούς από φθηνές εισαγωγές, να ελέγχει την παραγωγή της και να διασφαλίζει το δικαίωμα χρήσης και διαχείρισης της γης, των εδαφών, του νερού, των σπόρων, της κτηνοτροφίας και της βιοποικιλότητας, σε αυτούς που παράγουν τροφή και όχι στον εταιρικό τομέα. Πρωθεί το δόγμα της κυριαρχίας των τροφίμων. Η επισιτιστική κυριαρχία αναφέρεται στο δικαίωμα των λαών να ορίζουν τις δικές τους επιλογές όσον αφορά τα τρόφιμα, την γεωργία, την κτηνοτροφία, αλιεία, σε αντίθεση με τα συστήματα που βασίζονται σε διασυνοριακό εμπόριο τροφίμων.

Συμπεράσματα

Ένας από τους τομείς της οικονομίας που επιρεάζεται περισσότερο από την παγκοσμιοποίηση, είναι αυτός της Γεωργίας, και για λόγους. Ο τομέας των τροφίμων είναι αυτός που συμμετέχει με το μεγαλύτερο ποσοστό στην διαμόρφωση του κόστους των βιομηχανικών προϊόντων αλλά και των υπηρεσιών. Ο λόγος είναι ότι αποτελεί το σημαντικότερο μέρος του τιμάρθμου, που καθορίζει ουσιαστικά μέσα από αυτό, το επίπεδο της αμοιβής του συντελεστή εργασία, δηλαδή τους μισθούς. Το επίπεδο τιμών του τιμάρθμου, “αυξάνει” η “μειώνει” ουσιαστικά, την ανταγωνιστικότητα των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών.

Οι υποστηρικτές της παγκοσμιοποίησης θεωρούν μείωση του κόστους παραγωγής, την ικανοποίηση δηλαδή του “οικονομικού αξιώματος” την “μόνη” παράμετρο στην “εξίσωση” ανάπτυξη. Θεωρούν δηλαδή, ότι αυτή θα προκαλέσει την “ανάπτυξη”, μιας και θα μπορέσει να μειώσει το κόστος των τροφίμων και κατά συνέπεια το κόστος των αμοιβών του συντελεστή εργασία, μέσα από μία “παγκόσμια κατανομή εργασίας” με βάση και μόνο το κόστος των αγαθών και υπηρεσιών που κάθε χώρα θα μπορούσε να παράγει, για την παγκόσμια όμως και μόνο, αγορά. Έτσι θα κάνει ανταγωνιστικότερα τα στην παγκόσμια αγορά διαθέσιμα αγαθά και υπηρεσίες της “χώρας”. Νομίζουμε ότι το “λάθος” στην θεώριση αυτή, είναι ότι η μόνη παράμετρος στην “ανάπτυξη” από τους υποστηρικτές της παγκοσμιοποίησης είναι η μείωση του κόστους παραγωγής και μόνο, παραβλέποντας κάθε άλλη παράμετρο, όπως περιβάλλον, κοινωνία, ιδιαιτερότητες γεωγραφικές, πολιτιστικές, εθνικές, φυλετικές, αυτάρκεια, κλπ.

Μια σειρά διεθνών συμφωνιών προωθούν την οικονομική ανάπτυξη με βάση το διεθνές εμπόριο. Οι υποστηρικτές της παγκοσμιοποίησης υποστηρίζουν ότι μόνο οι τεράστιες βιομηχανικές φάρμες μπορούν να θρέψουν το πληθυσμό που αυξάνεται συνεχώς. Εν τω μεταξύ, οι μεγάλες πολυεθνικές ξοδεύουν εκατομμύρια ευρώ για να μας πείσουν ότι μας οδηγούν σε μια πράσινη γεωργία. Από την άλλη πλευρά το σημερινό μοντέλο ανάπτυξης ενθαρρύνει την αστικοποίηση και την μείωση του αριθμού των αγροτών .

Δεν θα ήταν καλύτερα αν συντομεύαμε την απόσταση από τον παραγωγό μέχρι τον καταναλωτή; Έτσι θα πετυχαίναμε και μείωση των τιμών των τροφίμων, και μείωση των εκπομπών και της εξάρτησης από το πετρέλαιο, και επιστροφή των χρημάτων στην τοπική οικονομία, και λιγότερους θανάτους από πείνα σε περιοχές της γής που δεν υπάρχουν εισοδήματα στους πολίτες τους για την αγορά τροφής, όταν αυτή αντιμετωπίζεται και μόνο σαν εμπόρευμα.

Πιστεύω ότι πρέπει να αρχίζουμε να φανταζόμαστε μία γεωργία που δεν έχει εμμονή με την οικονομική “ανάπτυξη”, άλλα μια γεωργία η οποία θα προσφέρει θρεπτική τροφή, σε μας και τις επόμενες γενιές, μια γεωργία η οποία θα διατηρήσει τις παραδοσιακές ποικιλίες και δεν θα επιτρέπει τα ΓΤΟ

να βάζουν σε κίνδυνο διατροφικό την ανθρωπότητα, προσφέροντας μας ταυτόχρονα και θέσεις εργασίας.

Βιβλιογραφία

1. Beck Ulrich, 1998, «Τι είναι παγκοσμιοποίηση», σελ.26-27.
2. Κώστα Λάμπρου, 2009, «Αμερικανισμός και παγκοσμιοποίηση»
3. Freeman, A.(1998), «Η GATT και ο Παγκόσμιος Εμπορίου ή πως τακτοποιείται ο κόσμος», Τεύχος 65, Οκτώβριος –Δεκέμβριος.
3. Levitt Theodore, 1983, το άρθρο «Η παγκοσμιοποίηση αγορών», στο περιοδικό Harvard Business Review
4. Μουτσάτσος, Δ., (2004), Πολυμερείς εμπορικές διαπραγματεύσεις στον Π.Ο.Ε. και προϊόντα Ποιότητας. Υπ. Γεωργίας.
5. Φώτης Τσιφοπανόπουλος, Σημειώσεις .

6. McKinsey & Company, "Greece 10 years ahead. Defining Greece's new growth model and strategy" McKinsey & Company, Athens Office, March 2012.
7. OECD, «Evaluation of Agricultural Policy Reforms in the European Union», OECD Publishing, 2011.
8. Ρουμελιώτης Παναγιώτης, 1999, «Η πορεία προς την παγκοσμιοποίηση»., Εκδόσεις « Νέα Σύνορα»
9. UNCTA/ WTO, Γύρος Ουρουγουάης : Οδηγός για τις Ελληνικές Επιχειρήσεις, International Trade Centre, Common Wealth Secretariat
10. Van der Kamp, J., «Future farmers», Sustainable Food Trust, September 12, 2013.
13. Εφημερίδα Παραγωγή, Δρ. Σταμάτης Σεκλιζιώτης

Ιστοτόποι

1. <http://www.agro24.gr/agrotika/proionta/viologika-pistopoiimena/mono-20-ellinika-proionta-pop/pge-tha-prostateyontai-apo>
2. <http://www.ecoruralis.ro>
3. <http://www.efet.gr/>
4. <http://www.europarl.europa.eu>
5. <http://www.fao.org>
6. <http://www.imf.org/external/lang/Greek>

7. <http://www.infoeuropa.eu>
8. <http://www.minagric.gr>
9. <http://www.sociologyguide.com>
10. <http://www.worldbank.org>
11. <http://www.wto.org>